

บทคัดย่อ

ประชุมวิชาการสภาการสาธารณสุขชุมชน ประจำปี 2569

ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน
พัฒนาความเป็นเลิศด้านวิชาการ
สู่ระบบสุขภาพที่ยั่งยืน

วันที่ 17-18 สิงหาคม 2569
ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น

คำนำ

สภาการสาธารณสุขชุมชนในฐานะองค์กรวิชาชีพตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชนมีภารกิจในการกำกับมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพ สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพ และส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ เทคโนโลยี และบริบทของระบบที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยและการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข นับเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพงานและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน โดยเฉพาะองค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษาปัญหาและบริบทของพื้นที่ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค ตลอดจนการแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนได้อย่างเหมาะสม

สภาการสาธารณสุขชุมชนจึงได้จัดให้มีการประชุมวิชาการสาธารณสุขชุมชน ประจำปี 2569 “ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พัฒนาความเป็นเลิศด้านวิชาการ สู่ระบบสุขภาพที่ยั่งยืน” เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน นักวิชาการ บุคลากรด้านสุขภาพ และผู้เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริง ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานและเครือข่ายทางวิชาการ หนังสือรวมเล่มบทความนี้ ประกอบด้วยบทความจำนวน 35 เรื่อง โดยจำแนกรายละเอียดการนำเสนอผลงานวิจัย ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 การส่งเสริมสุขภาพและอนามัยชุมชน กลุ่มที่ 2 การควบคุมป้องกันโรค ระบาดวิทยา อนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย กลุ่มที่ 3 ระบบบริการสุขภาพ การบริหารงานสาธารณสุขและกฎหมาย

สภาการสาธารณสุขชุมชนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือรวมบทความฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน นักวิชาการ บุคลากรด้านสุขภาพ และผู้สนใจ สามารถนำองค์ความรู้จากผลงานต่าง ๆ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางาน สร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสุขภาพให้มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

(รองศาสตราจารย์วรพจน์ พรหมสัตย์พรต)

นายกสภาการสาธารณสุขชุมชน

สารบัญ

บรรณาธิการ

หน้า

กองบรรณาธิการ

บทคัดย่อ (Abstract) :

รูปแบบวิถีชีวิตของผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ประเทศไทย..... 1

Lifestyle Patterns of Long-Lived Older Adults in Ban Phaeo District, Samut
Sakhon Province, Thailand

ขวัญฤดี โพธิ์ทอง และคณะ

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมสุขภาพและทฤษฎีการ
เรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี..... 2

The Development of a Health Literacy and Influenza Prevention Behavior
Promotion Model for Village Health Volunteers using Health Behavior
Theories and Adult Learning Theory in Phibun Mangsahan District, Ubon
Ratchathani Province

ชนะชัย ญาวงศ์

การพัฒนารูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ NONGWANG 4๐3๓3นเพื่อลดความเสี่ยง
โรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงในชุมชนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแว่ง ตำบล
หนองแวง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด..... 3

Development of the NONGWANG 4A3S3N Health Behavior Modification Model
to Reduce the Risk of Diabetes Mellitus and Hypertension in the Community,
Ban Waeng Subdistrict Health Promoting Hospital, Nong Wang Subdistrict,
Mueang Roi Et District, Roi Et Province

วิจิต นามลักษณ์

การพัฒนาแนวทางการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น..... 4

Development of Guidelines for Developmental Surveillance and Promotion
Among Children Aged 2–5 Years in Child Development Centers Under Local
Administrative Organizations

อุษา ภูสีเขียว และคณะ

สารบัญ (ต่อ)

บทคัดย่อ (Abstract) :

หน้า

ผลของการใช้รูปแบบการเยี่ยมบ้านแบบบูรณาการ 4 มิติ เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการดำเนิน
กิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิงและลดภาระของผู้ดูแลหลัก ในเขตเทศบาลตำบลขมิ้น
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์..... 5

Effects of a Four-Dimensional Integrated Home Visit Model on Activities of
Daily Living among Dependent Patients and Caregiver Burden in Khamin
Subdistrict Municipality, Mueang Kalasin District, Kalasin Province, Thailand
รัตนาพร ประเสริฐสังข์

ผลของโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยการรำไม้พลองป่าบุญมีต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ
ในเขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาจาน อำเภอนาเยียจังหวัดอุบลราชธานี..... 6

The Effectiveness of Boonmee Long-Stick exercise on Physical Fitness for
Elderly In Najan Tambon Health Promoting Hospital. Nayia District,
Ubon Ratchathani Province
สุภารัตน์ กาละปัตย์

ประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยการเสริมสร้างพลังอำนาจและการสนับสนุนทางสังคมต่อ
พฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามโครงการ “เด็กไทย ใฝ่ดี” ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน..... 7

Factors Affecting Motorcycle Accident Prevention Behavior Among Students
at a University in Samut Songkhram Province, Thailand
พรชัย สิมะโรจน์ และคณะ

การพัฒนารูปแบบกระเป๋านิทานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลคำครั่ง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี..... 8

Development of the Kham Khrang Story Bag Model to Promote Early
Childhood Development Through Community Participation in Kham Khrang
Subdistrict, Det Udom District, Ubon Ratchathani Province, Thailand
จินตนา บุญยิ่ง

สารบัญ (ต่อ)

บทคัดย่อ (Abstract) :	หน้า
การพัฒนาและประเมินผลนวัตกรรม “ฟางแดงคุ้มภัย ห่างไกล NCDs” เพื่อส่งเสริมการลดความเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในกลุ่มเสี่ยง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร.....	9
Development and Evaluation of the "Red Straw for Safety Away from NCDs" Innovation to Promote Risk Reduction of Non-Communicable Diseases among At-Risk Populations in Mahachanachai District, Yasothon Province จุฬารักษ์ จันทะคุณ	
การพัฒนาโมเดล GEN Z VAPE-FREE เพื่อสร้างแกนนำเยาวชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด.....	10
Development of the GEN Z VAPE-FREE Model for Empowering Youth Leaders to Prevent E-Cigarette Use in Secondary Schools in Chaturaphak Phiman District, Roi Et Province เฉลิม หงส์สุด	
การศึกษาสถานะสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคและภัยสุขภาพของพระภิกษุสงฆ์ข้ามชาติในเขตเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.....	11
A Study of Health Status, Health Behaviors Associated with Disease and Health Risk Prevention Behaviors Among Migrant Buddhist Monks in Mae Sot City Municipality, Mae Sot District, Tak Province. พนานต์พงศ์ ผัดอ่อนอ้าย และคณะ	
ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี.....	12
The Relationship between Social Capital, Health Literacy and Health Behaviors among Village Health Volunteers in Suphan Buri Province อรรวรรณ น้อยวัฒน์ และคณะ	

สารบัญ (ต่อ)

บทคัดย่อ (Abstract) :	หน้า
การสอบสวนโรคmelioidosisในผู้ป่วยและผู้เสียชีวิต และการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพเพื่อ การประเมินความเสี่ยงและเฝ้าระวังพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงสูง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ปี 2567-2568.....	13
Report of Investigation of melioidosis cases and the patient is dead and Development of health literacy for risk assessment and behavioral surveillance among high-risk groups in Dontan District Mukdahan Between 2024 – 2025 เทอด สอนสุข	
การพัฒนาแนวทางการทำงานศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี.....	14
Development of operational guidelines for the emergency operations center, Office of Disease Prevention and Control Region 4, Saraburi Province ศศิภัฏชญา แจ่มจันทร์ และคณะ	
สถานการณ์การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และการใช้สารเสพติดในทหารกองประจำการของหน่วยทหาร แห่งหนึ่ง.....	15
Current Status of Cigarette Smoking, Alcohol Consumption, and Illicit Drug Use among Conscripted Soldiers in a Military Unit. พิรุฬห์ ศิริทองคำ และคณะ	
ประสิทธิผลของการติดคิเนซิโอเทปร่วมกับการออกกำลังกายแบบ Closed Kinematic Chain ต่อ อาการปวดและสมรรถภาพการเคลื่อนไหวในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม โรงพยาบาลลำดวน จังหวัด สุรินทร์.....	16
Effectiveness of Kinesio Taping Combined with Closed Kinematic Chain Exercise on Pain and Functional Performance in Patients with Knee Osteoarthritis at Lamduan Hospital, Surin Province ธณเดช เจตนันต์	

สารบัญ (ต่อ)

บทคัดย่อ (Abstract) :	หน้า
การพัฒนาและประเมินผลรูปแบบการจัดการกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังระดับชุมชน จังหวัดตรัง Development and Evaluation of a Community-Based Model for Managing Populations at Risk of Non-Communicable Diseases in Trang Province วีระศักดิ์ เตชอรัญ และคณะ	17
การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบแผนและภาพจำลองทางความคิดของการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ของกลุ่มวัยรุ่น ในเขตอำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง..... PATTERNS AND MENTAL MODELS OF E-CIGARETTE USE AMONG SCHOOL-AGED STUDENTS IN MUEANG ANGTHONG DISTRICT, ANGTHONG PROVINCE A PHENOMENOLOGICAL STUDY ปรัชพร กลีบประทุม และคณะ	18
การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ Streptococcus suis ของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี..... Development of a Health Literacy Enhancement Model to Promote Preventive Behaviors Against Streptococcus suis Infection among People in Uthai Thani Province สมนึก หงส์ยิ้ม	19
การพัฒนากลไกชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่ขับเคลื่อนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (UTHAI MODEL) สำหรับการเฝ้าระวังและส่งต่อผู้ป่วยสงสัยภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด จังหวัด อุทัยธานี..... Development of a Village Health Volunteer-Driven Participatory Community Mechanism (UTHAI MODEL) for Surveillance and Referral of Suspected Sepsis Cases in Uthai Thani Province สมนึก หงส์ยิ้ม	20
การพัฒนาแบบจำลองพยากรณ์แนวโน้มจำนวนผู้ป่วยและความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตจากภาวะติด เชื้อในกระแสเลือดจากชุมชน จังหวัดอุทัยธานี..... Development of Models for Forecasting Case Trends and Predicting Mortality among Patients with Community-Acquired Sepsis in Uthai Thani Province สมนึก หงส์ยิ้ม	21

สารบัญ (ต่อ)

บทคัดย่อ (Abstract) :	หน้า
ความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดของเกษตรกรจังหวัดอุทัยธานี ปี พ.ศ. 2567.....	22
Prevalence and Factors Associated with Unsafe Blood Cholinesterase Levels among Farmers in Uthai Thani Province, 2024 กวิน อินท่า	
การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการควบคุมวัณโรค เขตสุขภาพที่ 3	23
Development of Policy Recommendations to Enhance Tuberculosis Control Implementation in Health Region 3 ธนภรณ์ พรหมมูล และคณะ	
ผลของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มฝึกสมอง(Brain Gym) ของผู้สูงอายุกลุ่มปกติในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผาตอ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	24
Effects of a Brain Gym-Based Cognitive Training Group Program on Cognitive Function Among Cognitively Normal Older Adults of Phato Health Promoting Hospital,Thawangpha District,Nan Province ยงยุทธ ใหม่ตา	
การพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงในสถานี่สุขภาพ ด้วยระบบแยกสีผู้ป่วย ผ่าน LINE Messaging API โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนากระแซง.....	25
Development and Evaluation of a LINE Messaging API-Based Tri-Color Patient Triage System for Diabetes and Hypertension Care at Na Krasaeng Subdistrict Health Promotion Hospital บุษรินทร์ แสงสุข	
ประสิทธิผลของแผนธุรกิจการเพิ่มรายได้จากการบริการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย กองทุนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาล ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2569.....	26
Effectiveness of Palliative Care’s Business Plan for increasing Service of Universal Coverage Fund in Hospital, Kalasin Province, 2026 สุทธินันท์ สระทองหน	

สารบัญ (ต่อ)

บทคัดย่อ (Abstract) :	หน้า
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.....	27
MANAGEMENT EFFICIENCY OF HEALTH FUNDS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN KHAM MUANG DISTRICT, KALASIN PROVINCE	
ทินกร ถิ่นวรแสง	
โมเดลการเรียนรู้เชิงลึกในการตรวจฟันผุด้วยกล้องถ่ายภาพในช่องปาก.....	28
DEEP LEARNING MODELS FOR DENTAL CARIES DETECTION USING INTRAORAL CAMERAS	
ปางพุดพิงษ์ เหมมณี และคณะ	
ผลของการใช้โปรแกรมการพัฒนารูปแบบการใช้ยาปลอดภัยในผู้ป่วยเบาหวานโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว บริบทตำบลไพล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์.....	29
Effects of a Safe Medication Use Development Program for Diabetes Patients with Family Involvement in Plai Subdistrict, Prasat District, Surin Province	
กฤติกา สายธนู	
การพัฒนารูปแบบการลดน้ำหนักด้วย TALENT MODEL สำหรับบุคลากร เจเนอเรชันวาย โรงพยาบาลอ่างทอง.....	30
DEVELOPMENT ON BODYWEIGHT OF TALENT MODEL AMONG OVERWEIGHT GENERATION Y STAFF AT ANGTHONG HOSPITAL	
ปรัชพร กลีบประทุม และคณะ	
การพัฒนารูปแบบการจัดการอุบัติเหตุทางถนนแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม.....	31
Development of a Participatory Road Traffic Accident Management Model of the Network in Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham Province	
รัตนาวรี ทำรุ่ง	

สารบัญ (ต่อ)

บทคัดย่อ (Abstract) :	หน้า
การพัฒนาเว็บไซต์ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพร (E-Herb) อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ Development of a Website for Promoting Herbal Medicine Usage (E-Herb) in Pathum Ratchawongsa District, Amnat Charoen Province วลัยพร กันหารักษ์ และคณะ	32
รูปแบบการพัฒนาคลินิกแพทย์แผนไทยคุณภาพเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการและความพึงพอใจ ของ ผู้รับบริการ จังหวัดอุบลราชธานี..... A Model for Developing Quality Thai Traditional Medicine Clinics to Enhance Service Accessibility and User Satisfaction in Ubon Ratchathani Province ณัฐหทัย สิงห์คง และคณะ	33
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการและแรงจูงใจในการพัฒนางานวิจัยบุคลากรสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร..... Factors Associated with Needs and Motivation for Research Development among Public Health Personnel at Sakon Nakhon Provincial Public Health Office จิรวุฒิ กุจะพันธ์	34
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสมุทรสงคราม..... Factors Affecting the Efficiency of Personnal Work Health Agencies under the Samutsongkhram Provincial Public Health Office สุมาลี โตเปียว	35

กองบรรณาธิการ

บทคัดย่อ

ประชุมวิชาการสภาการสาธารณสุขชุมชน ประจำปี 2569

“ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พัฒนาความเป็นเลิศด้านวิชาการสู่ระบบสุขภาพที่ยั่งยืน”

ระหว่างวันที่ 17-18 สิงหาคม 2569

ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสัถยพรต

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา สังสิทธิ์สวัสดิ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สมัทนา กลางคาร

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จันทน์ ณะภพ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทรวง

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญญพัฒน์ ไชยเมล์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร.สงครามชัย ลิ้มทองดีสกุล

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.พัศพร ชูศักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาภรณ์ ยิ้มเที่ยง

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณะ กาละดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิดี สุริรักษ์

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญประจักษ์ จันทรวิน

จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมตระกูล ราศิริ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

กองจัดการ

จังหวัดพิษณุโลก

นางสาวภรภัทร แจ่มวงศ์

นายชลชาติ รูปเทียนทอง

เจ้าของ

สภาการสาธารณสุขชุมชน

รูปแบบวิถีชีวิตของผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ประเทศไทย
Lifestyle Patterns of Long-Lived Older Adults in Ban Phaeo District, Samut Sakhon Province,
Thailand

ขวัญฤดี โพธิ์ทอง¹, ปวีศา ชีวะถาวร², สิริณัฐ สิริวัลย์ลักษณ์³

บทคัดย่อ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสมบูรณ์ ส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาวเพิ่มขึ้น การศึกษารูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตของผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาวจึงมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้สำหรับการส่งเสริมสุขภาพและการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตของผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาวในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 12 คนที่มีอายุ 99 ปีขึ้นไป ซึ่งสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ (Barthel ADL ≥ 12 คะแนน) และมีการรับรู้ปกติ (MMSE ≥ 24 คะแนน) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการบันทึกข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Thematic Analysis) ภายใต้กรอบแนวคิดเวชศาสตร์วิถีชีวิต เพื่อค้นหารูปแบบวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับการมีอายุยืนยาว

ผลการศึกษาพบว่า การมีอายุยืนยาวไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติสุขภาพอย่างเคร่งครัด หากแต่เป็นผลสะสมของการดำเนินชีวิตตามวิถีธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบสำคัญ 7 ด้าน ได้แก่ โภชนาการ กิจกรรมทางกาย การนอนหลับ การจัดการความเครียด การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการดูแลสุขภาพซึ่งครอบคลุมการตรวจสุขภาพ การเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างเหมาะสม องค์ความรู้ดังกล่าวได้รับการพัฒนาเป็น แบบจำลองต้นมะพร้าว การบูรณาการองค์ความรู้สู่การมีอายุยืน (Coconut Longevity Model) ซึ่งอธิบายความเชื่อมโยงของปัจจัยวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการมีอายุยืนอย่างมีคุณภาพ และสามารถใช้เป็นต้นแบบในการออกแบบมาตรการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, อายุยืนยาว, เวชศาสตร์วิถีชีวิต, ปรากฏการณ์วิทยา, แบบจำลองต้นมะพร้าว

^{1,2,3}โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) จังหวัดสมุทรสาคร

**การพัฒนาแบบการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมสุขภาพและทฤษฎีการเรียนรู้
สำหรับผู้ใหญ่ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี**

The Development of a Health Literacy and Influenza Prevention Behavior Promotion Model for
Village Health Volunteers using Health Behavior Theories and Adult Learning Theory in Phibun
Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province

ชนะชัย ญวงษ์¹

บทคัดย่อ

โรคไข้หวัดใหญ่เป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญที่มีแนวโน้มผู้ป่วยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจาก อสม. ยังขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมพฤติกรรม ป้องกันโรคอย่างถูกต้อง การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของ อสม. และประเมินผลการใช้รูปแบบที่พัฒนา ขึ้น

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิด Kemmis and McTaggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนผล ประชากรคือ อสม. ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จำนวน 2,729 คน กลุ่มตัวอย่าง 349 คน คัดเลือกด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการสอน "แผนการส่งเสริมความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ตามแนวคิดทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพ (HBM) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (Andragogy)" และแบบสอบถามความรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทดสอบความ เชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.88 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติทดสอบค่าทีแบบจับคู่ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.87) มีอายุเฉลี่ย 48.92 ปี และประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก (ร้อยละ 86.53) ผลการประเมินรูปแบบพบว่า คะแนนความรู้ด้านสุขภาพของ อสม. เพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 6.66 (SD. = 1.25) เป็น 8.08 (SD. = 1.36) และคะแนนพฤติกรรมสุขภาพเพิ่มขึ้น จาก 29.45 (SD. = 6.89) เป็น 38.93 (SD. = 7.82) ($t = 15.50, 18.20, p\text{-value} < 0.001$ ตามลำดับ) สรุปได้ว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของ อสม. เพื่อป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาศักยภาพ อสม. ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ความรู้ด้านสุขภาพ , พฤติกรรมป้องกันโรค , ไข้หวัดใหญ่ , อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, ทฤษฎีการเรียนรู้

¹สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพิบูลมังสาหาร

**การพัฒนาแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ NONGWANG 4อ3ส3น เพื่อลดความเสี่ยง
โรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงในชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแว่ง ตำบลหนอง
แว่ง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด**

Development of the NONGWANG 4A3S3N Health Behavior Modification Model to Reduce the Risk of
Diabetes Mellitus and Hypertension in the Community, Ban Waeng Subdistrict Health Promoting
Hospital, Nong Wang Subdistrict, Mueang Roi Et District, Roi Et Province

วิจิต นามลักษณ์¹

บทคัดย่อ

โรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงเป็นปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ การป้องกันกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เกิดไปสู่การเจ็บป่วยจึงจำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมของชุมชน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์และผลการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงในตำบลหนองแว่ง 2) พัฒนารูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ NONGWANG 4อ3ส3น และ 3) ประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ การวิจัยและวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนารูปแบบ และการนำรูปแบบไปใช้และประเมินผล ประชากรคือประชาชนอายุ 35 ปีขึ้นไปในพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแว่ง จำนวน 2,215 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนอายุ 35-65 ปี ที่มีความเสี่ยงโรคเบาหวานและ/หรือโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 252 คน เลือกแบบเจาะจงและศึกษาครบทุกคน ดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบเป็นเวลา 16 สัปดาห์ เครื่องมือวิจัยมีค่าดัชนีความสอดคล้องโดยรวมเท่ากับ 0.92 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบ NONGWANG 4อ3ส3น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การบริการเชิงรุก การให้ความรู้ตามหลัก 4อ3ส3น การติดตามต่อเนื่อง และการสื่อสารสุขภาพในชุมชน หลังดำเนินการ 16 สัปดาห์ จำนวนกลุ่มเสี่ยงลดลงจาก 252 คน เหลือ 109 คน ลดลง 143 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75 คะแนนพฤติกรรมสุขภาพเฉลี่ยเพิ่มจาก 4.85 เป็น 7.62 คะแนน ระดับน้ำตาลในเลือดเฉลี่ยลดลงจาก 128.40 เป็น 115.60 มิลลิกรัม/เดซิลิตร ความดันโลหิตซิสโตลิกเฉลี่ยลดลงจาก 142.15 เป็น 132.80 มิลลิเมตรปรอท ดัชนีมวลกายเฉลี่ยลดลงจาก 26.80 เป็น 25.95 กิโลกรัม/เมตร² และรอบเอวเฉลี่ยลดลงจาก 94.50 เป็น 89.20 เซนติเมตร โดยทุกตัวชี้วัดแตกต่างจากก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .001) ผลการศึกษาสะท้อนว่ารูปแบบ NONGWANG 4อ3ส3น สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงในชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้

คำสำคัญ: 4อ3ส3น, การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ, เบาหวาน, ความดันโลหิตสูง, การพัฒนารูปแบบ
¹โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแว่ง

การพัฒนาแนวทางการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Development of Guidelines for Developmental Surveillance and Promotion Among Children Aged
2-5 Years in Child Development Centers Under Local Administrative Organizations

อุษา ภูสีเชียว¹, วรพจน์ พรหมสัตยพรต², รุจิรา โนนสะอาด³

บทคัดย่อ

ปัญหาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องสำคัญต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ส่งผลต่ออนาคตของเด็กและสังคม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี 2) เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาแนวทางการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 2-5 ปี และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาแนวทางการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

งานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การบันทึกการสังเกต ซึ่งแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.71 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มาจากการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 110 คน วิเคราะห์โดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการศึกษาประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาบริบทพื้นที่ตำบลแพง และการวิเคราะห์สภาพปัญหา ขั้นที่ 2 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 4 กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และการวางแผนปฏิบัติการ ขั้นที่ 5 การนำแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 6 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ขั้นที่ 7 การถอดบทเรียน การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไขและปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงาน 2) ผลการศึกษาการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 55.39) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 24.61) และมีส่วนร่วมระดับน้อย (ร้อยละ 20.00) และผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 45 คน พบว่า มีพัฒนาการสมวัย (ร้อยละ 77.77) มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า (ร้อยละ 22.22) ผลการประเมินเป็นรายด้านพบว่าเด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (ร้อยละ 17.78) รองลงมา มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าด้านการใช้ภาษา (ร้อยละ 15.56) ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และควรกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การพัฒนา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹เทศบาลตำบลสเปื้อย อำเภอนาหวาง จังหวัดกาฬสินธุ์, ^{2,3}คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

**ผลของการใช้รูปแบบการเยี่ยมบ้านแบบบูรณาการ 4 มิติ เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการดำเนินกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงและลดภาระของผู้ดูแลหลัก
ในเขตเทศบาลตำบลขมิ้น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์**

Effects of a Four-Dimensional Integrated Home Visit Model on Activities of Daily Living among
Dependent Patients and Caregiver Burden in Khamin Subdistrict Municipality, Mueang Kalasin
District, Kalasin Province, Thailand

รัตนาพร ประเสริฐสังข์¹

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยปี พ.ศ. 2567 มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 13.68 ล้านคน หรือร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและต้องได้รับการดูแลระยะยาวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในพื้นที่เทศบาลตำบลขมิ้น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีผู้สูงอายุจำนวน 1,324 คน และพบผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระบบการดูแลระยะยาว จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 3.93 ของผู้สูงอายุทั้งหมด จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิงอย่างเป็นระบบ การวิจัยกึ่งทดลองชนิดกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเยี่ยมบ้านแบบบูรณาการ 4 มิติ ต่อความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิง (2) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเยี่ยมบ้านแบบบูรณาการ 4 มิติ ต่อภาระของผู้ดูแลหลัก

การวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลองชนิดกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้ประชากรทั้งหมดที่เข้าเกณฑ์การศึกษา ได้แก่ ผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงที่มีคะแนนดัชนีบาร์เธลเอดีแอล ไม่เกิน 11 คะแนน จำนวน 52 คน และผู้ดูแลหลัก 52 คน ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2568 ถึง 31 มกราคม 2569 เครื่องมือดำเนินการ ได้แก่ รูปแบบการเยี่ยมบ้านแบบบูรณาการ 4 มิติ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินดัชนีบาร์เธลเอดีแอล (Barthel Activities of Daily Living Index) และแบบประเมินภาระของผู้ดูแล Zarit Burden Interview วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองด้วยการทดสอบค่าทีแบบรายคู่ (Paired Sample t-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการเยี่ยมบ้านแบบบูรณาการ 4 มิติ ผู้ป่วยมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันเพิ่มขึ้นจาก 8.19 ± 2.57 เป็น 8.90 ± 2.66 คะแนน ($t = 2.04$, $p\text{-value} = .047$) และผู้ดูแลมีคะแนนเฉลี่ยภาระการดูแลลดลงจาก 32.40 ± 6.51 เป็น 14.08 ± 3.26 คะแนน ($t = 18.29$, $p\text{-value} < .001$) สรุปได้ว่า รูปแบบการเยี่ยมบ้านแบบบูรณาการ 4 มิติ สามารถเพิ่มความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยภาวะพึ่งพิง และลดภาระของผู้ดูแลหลักได้ จึงควรส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยบริการสุขภาพนำรูปแบบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: ผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงระยะยาว, การเยี่ยมบ้านแบบบูรณาการ, กิจวัตรประจำวัน, ภาระของผู้ดูแล

¹เทศบาลตำบลขมิ้น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

**ผลของโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยการรำไม้พลองป่าบุญมีต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ
ในเขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาจาน อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี**
The Effectiveness of Boonmee Long-Stick exercise on Physical Fitness for Elderly In Najan Tambon
Health Promoting Hospital. Nayia District, Ubon Ratchathani Province

สุภารัตน์ กาละปัตย์¹

บทคัดย่อ

สถานการณ์ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ในเขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาจาน มีปัญหาเกี่ยวกับด้านความเสี่ยงการเคลื่อนไหวร่างกายสาเหตุคือปวดเมื่อยตามร่างกาย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ในการฝึกยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ในท่าที่ผู้สูงอายุปฏิบัติได้และมีความปลอดภัย

การวิจัยแบบกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยการรำไม้พลองป่าบุญมี ต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาจาน อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 95 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมเป็นเวลา 6 เดือน ระหว่างเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม 2567 กลุ่มเปรียบเทียบได้รับโปรแกรมปกติ การวัดผลโปรแกรมโดยใช้เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ทักษะคติ สมรรถภาพทางกาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาลำเสนอด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยตัวแปรภายในกลุ่มด้วยสถิติ Paired t-test และเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มด้วยสถิติ Independent t-test กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งในด้านผลต่างคะแนนเฉลี่ย ทักษะคติต่อการออกกำลังกายด้วยการรำไม้พลองป่าบุญมีสูงกว่าก่อนการทดลอง 6.60 คะแนน (95% CI= -7.69-5.50) ผลต่างคะแนนเฉลี่ยของสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 1.94 คะแนน (95% CI= -2.36-(1.53) และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 2.36 คะแนน (95% CI=1.86-2.87) ส่วนผลการประเมินพฤติกรรมการออกกำลังกายด้วยการรำไม้พลองป่าบุญมีและผลการประเมินความพึงพอใจต่อการรำไม้พลองป่าบุญมีภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 74.7 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ 58.9

คำสำคัญ: การออกกำลังกาย, การรำไม้พลองป่าบุญมี, สมรรถภาพทางกาย

¹โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาจาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

**ประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้โดยการเสริมสร้างพลังอำนาจและการสนับสนุนทางสังคมต่อ
พฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามโครงการ “เด็กไทย ใฝ่ดี” ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน**

The Effects of Empowerment and Social Support on Ethical and Health Behaviors Among High
School Students in Mae Hong Son province under "Thai Children Strive Moral Well-Being" Project

พรชัย สิมะโรจน์¹, ประภาพรรณ จูเจริญ², ธนพร ทองจุต³, กัลยรัตน์ สิมะโรจน์⁴,
วิว วงศ์ดารมย์⁵, ดุษฎี มณีสุวรรณรัตน์⁶, ประจวบ แหลมหลัก⁷

บทคัดย่อ

วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน กอปรกับสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งเชิงบวกและลบส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจและการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมสุขภาพตามโครงการ “เด็กไทย ใฝ่ดี” ของนักเรียนม.ปลาย จ.แม่ฮ่องสอน

การวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลังครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดย G*power ได้กลุ่มตัวอย่างหลังเพิ่มร้อยละ 20 เป็น 34 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือคือโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจและการสนับสนุนทางสังคม แบบมาตรวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 3 ระดับจำนวน 5 ด้านคือความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์ จิตอาสา และกตัญญู มาตราวัดพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ2ส และแบบประเมินความพึงพอใจเป็นมาตรวัด 5 ระดับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก 0.82 0.83 และ 0.96 ตามลำดับ เก็บข้อมูล 3 ระยะคือก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามหลังทดลอง 45 วัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาและ Repeated Measures ANOVA

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามหลังทดลอง 45 วัน ของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเท่ากับ ($x=2.36$, $SD.=0.16$), ($x=2.50$, $SD.=0.21$) ($x=2.52$, $SD.=0.20$) ของพฤติกรรมสุขภาพเท่ากับ ($x=3.93$, $SD.=0.35$), ($x=4.14$, $SD.=0.37$) ($x=4.01$, $SD.=0.44$) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ส่วนความพึงพอใจทั้งในภาพรวม และรายด้านคือด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย ($x=4.33$, $SD.=0.51$) ($x=4.32$, $SD.=0.59$) ($x=4.43$, $SD.=0.52$) ($x=4.25$, $SD.=0.61$) และ ($x=4.37$, $SD.=0.59$) ตามลำดับ สรุปว่าโครงการช่วยกระตุ้นพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์แต่มีแนวโน้มลดลงหลังการทดลอง 45 วันควรกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การเสริมสร้างพลังอำนาจ, การสนับสนุนทางสังคม, พฤติกรรมเชิงจริยธรรม, พฤติกรรมสุขภาพ, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

^{1,2,3,4,5,6,7} คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

การพัฒนาแบบกระเป๋านิทานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตำบลคำครั่ง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

Development of the Kham Khrang Story Bag Model to Promote Early Childhood Development

Through Community Participation in Kham Khrang Subdistrict, Det Udom District,

Ubon Ratchathani Province, Thailand

จินตนา บุญยิ่ง¹

บทคัดย่อ

พัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานของการเรียนรู้และคุณภาพชีวิต การเล่านิทานแบบมีปฏิสัมพันธ์ช่วยกระตุ้นพัฒนาการและเสริมสร้างความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้ดูแล แต่เด็กปฐมวัยในตำบลคำครั่งยังมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงหนังสือที่เหมาะสมตามวัย ทักษะการเล่านิทานของผู้ดูแล และระบบส่งเสริมพัฒนาการ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานการณ์ ปัญหา ความต้องการ และทุนทางสังคม (2) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบกระเป๋านิทานคำครั่ง และ (3) ประเมินผลการใช้รูปแบบ

เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ระหว่างเดือนตุลาคม 2567 ถึงพฤษภาคม 2569 แบ่งเป็น 4 ระยะ ระยะที่ 1 สำรวจสถานการณ์ในเด็กปฐมวัยและผู้ดูแล 198 คู่ (เด็กปฐมวัย 1 คน และผู้ดูแลหลัก 1 คน) ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามหมู่บ้านและช่วงอายุ ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ 24 คนที่คัดเลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 30 คน ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และทดลองใช้ต้นแบบใน 8 ครอบครัว ระยะที่ 3 ประเมินผลด้วยการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง 12 สัปดาห์ ในเด็กปฐมวัยและผู้ดูแล 40 คู่ ที่คัดเลือกจากผู้ผ่านเกณฑ์คัดเข้าและสมัครใจ และระยะที่ 4 ถอดบทเรียนร่วมกับภาคีเครือข่าย 56 คน เครื่องมือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.93 วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา paired t-test, McNemar exact test และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงประเด็น

ระยะที่ 1 จากการสำรวจ 198 คู่ พบว่า ครอบครัวร้อยละ 43.4 มีหนังสือเด็ก 1-5 เล่ม ผู้ดูแลร้อยละ 65.2 ไม่เคยได้รับการสาธิตการเล่านิทานแบบมีปฏิสัมพันธ์ และเด็กร้อยละ 16.2 มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ระยะที่ 2 ได้รูปแบบตามกรอบ 5P ได้แก่ People, Process, Partnership, Platform และ Policy เป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่เชื่อมโยงครอบครัว อสม. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเหมาะสมเฉลี่ย 4.65 (SD. 0.21) ระยะที่ 3 ภายหลังการใช้รูปแบบในเด็กปฐมวัยและผู้ดูแล 40 คู่ พบว่า เด็กที่มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มจากร้อยละ 75.0 เป็น 95.0 (p-value =.008) ความรู้ ความมั่นใจ และพฤติกรรมการเล่านิทานของผู้ดูแลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <.001) การมีส่วนร่วมของชุมชน (56 คน) เพิ่มจาก 3.12 (SD. 0.54) เป็น 4.21 (SD. 0.45) (p-value <.001) ระยะที่ 4 การดำเนินงานครบถ้วนร้อยละ 92.4 ความพึงพอใจเฉลี่ย 4.61 (SD. 0.38) ควรบูรณาการรูปแบบสู่งานอนามัยแม่และเด็ก คลินิกเด็กดี งานเยี่ยมบ้าน และแผนสุขภาพท้องถิ่น พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบ งบประมาณ ตัวชี้วัด และระบบติดตามคุณภาพเพื่อความยั่งยืน

คำสำคัญ: กระเป๋านิทาน, เด็กปฐมวัย, การเล่านิทานแบบมีปฏิสัมพันธ์, พัฒนาการเด็ก, การมีส่วนร่วมของชุมชน

¹โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคำครั่ง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

การพัฒนาและประเมินผลนวัตกรรม “ฟางแดงคุ้มภัย ห่างไกล NCDs” เพื่อส่งเสริมการลดความเสี่ยง
โรคไม่ติดต่อเรื้อรังในกลุ่มเสี่ยง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

Development and Evaluation of the "Red Straw for Safety Away from NCDs" Innovation to Promote
Risk Reduction of Non-Communicable Diseases among At-Risk Populations in Mahachanachai
District, Yasothon Province

จุฬารักษ์ จันทะคุณ¹

บทคัดย่อ

การมีภาวะอ้วนลงพุงและมีเส้นรอบเอวเกินเกณฑ์มาตรฐาน นับเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการเกิดโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง แม้ว่าจะกำหนดให้กลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรังมีเส้นรอบเอวไม่ควรเกินส่วนสูงหาร 2 และการลดน้ำหนักร้อยละ 5-10 สามารถช่วยลดระดับ HbA1c ได้ แต่กลุ่มเสี่ยงยังขาดความเข้าใจและไม่สามารถแปลผลค่ารอบเอวจากตัวเลขได้อย่างชัดเจน งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินผลนวัตกรรม “ฟางแดงคุ้มภัย ห่างไกล NCDs” เพื่อส่งเสริมการเฝ้าระวังภาวะอ้วนลงพุงและกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรัง

การศึกษานี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) ดำเนินการ 4 ระยะ ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนานวัตกรรม การทดลองใช้ และการประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเสี่ยง DM และ/หรือ HT ที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค NCDs ระดับอำเภอ จำนวน 202 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเป็นผู้ที่มีภาวะอ้วนลงพุง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย นวัตกรรม “ฟางแดงคุ้มภัย ห่างไกล NCDs” ดำเนินกิจกรรมระหว่าง ก.พ. - ก.ค.69 ด้วยแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับภาวะอ้วนลงพุงและโรค NCDs แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรอบเอวลดลง ร้อยละ 32.18 และทุกคนมีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม ร้อยละ 100 นวัตกรรมช่วยให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจเกณฑ์เส้นรอบเอวที่เหมาะสม เกิดแรงจูงใจในการลดน้ำหนัก ลดรอบเอว และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินงานร่วมกับแนวคิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเคร่งครัด (ILM) และหลัก 5ม MAHA ดี 4ชนะ นวัตกรรมนี้อาจจะขยายผลไปใช้ในพื้นที่อื่นเพื่อการป้องกันโรค NCDs ในระดับชุมชน

คำสำคัญ: รอบเอวที่เหมาะสม, NCDs, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

¹สำนักงานสาธารณสุขอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

การพัฒนาโมเดล GEN Z VAPE-FREE เพื่อสร้างแกนนำเยาวชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

Development of the GEN Z VAPE-FREE Model for Empowering Youth Leaders to Prevent E-Cigarette
Use in Secondary Schools in Chaturaphak Phiman District, Roi Et Province

เฉลิม หงษ์สุด¹

บทคัดย่อ

การใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาสาธารณสุขที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อดิจิทัล การตลาดออนไลน์ และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ส่งผลให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการเสพติดนิโคตินและเกิดผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และพัฒนาการของสมองในระยะยาว การพัฒนารูปแบบการป้องกันที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยการพัฒนาโมเดล GEN Z VAPE-FREE สำหรับสร้างแกนนำเยาวชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรม และการรับรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินความเหมาะสมและศักยภาพของรูปแบบในการนำไปใช้ในสถานศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนจตุรพักรพิมาน รัชดาภิเษก โรงเรียนโคกล่ามพิทยาคม และโรงเรียนคู้อยู่ยประชาสรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนแกนนำจำนวน 60 คน (โรงเรียนละ 20 คน) คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามด้านความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรม และการรับรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งกิจกรรมตามโมเดล GEN Z VAPE-FREE มีระยะการดำเนินงาน 3 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบ t แบบจับคู่

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมโมเดล GEN Z VAPE-FREE ได้สำเร็จ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ Goal Setting, Empowerment, Network Participation, Zero Vape School Culture, Vape Literacy, Active Peer Learning และ Prevention Innovation โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแกนนำเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสาร และความสามารถในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในชุมชน ผลการประเมินเชิงปริมาณพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินโครงการของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ย 30.00 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.00 โดยผลการทดสอบ Paired t-test พบว่า $t = 0.75$ และ $p\text{-value} < 0.50$ ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดกิจกรรมรณรงค์ การจัดทำสื่อสร้างสรรค์ และการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนปลอดบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเป็นรูปธรรม GEN Z VAPE-FREE Model สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในสถานศึกษา และมีศักยภาพในการขยายผลไปยังโรงเรียนอื่น ที่มีบริบทคล้ายกับการศึกษานี้

คำสำคัญ: บุหรี่ไฟฟ้า, Generation, แกนนำเยาวชน, การส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน, นวัตกรรมสุขภาพ

¹สำนักงานสาธารณสุขอำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

**สถานะสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของ
พระภิกษุสงฆ์ข้ามชาติในเขตเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**

Health Status, Health Behaviors Associated with Disease and Health Risk Prevention Behaviors
Among Migrant Buddhist Monks in Mae Sot City Municipality, Mae Sot District, Tak Province.

พนานต์พงศ์ ผัดอ่อนอายุ¹, อภิชา มัคควัชรกุล², พิมลพรรณ กิติเงิน³, นิตยา ศิริมา⁴,
โชติกา ศิลพัทธ์ตระกูล⁵, ประวิทย์ ชัตธรรมศรี⁶

บทคัดย่อ

พระภิกษุสงฆ์ข้ามชาติที่จำพรรษาและปฏิบัติศาสนกิจตามหลักพระพุทธศาสนา ถือเป็นกลุ่มประชากรที่มีวิถีชีวิตเฉพาะตัวภายใต้ข้อวัตรปฏิบัติทางพระธรรมวินัย ทำให้มีข้อจำกัดในการดูแลสุขภาพตนเอง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ และการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ รวมถึงหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สถานะสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ

วิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2568 ถึง 27 กุมภาพันธ์ 2569 ในพระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในวัดภายในเขตเทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 11 วัด รวมทั้งหมด 42 รูป เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจ พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของพระสงฆ์ กรมอนามัย ปี 2566 และแบบวัดพฤติกรรมป้องกันควบคุมโรค กรมควบคุมโรค ปี 2563 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์และฟิชเชอร์เอกซก

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เชื้อชาติกะเหรี่ยง อาศัยอยู่ในประเทศไทยระหว่าง 1-20 ปี และมีอายุพรรษาน้อยกว่า 10 พรรษา มีดัชนีมวลกาย (BMI) เกินเกณฑ์มาตรฐาน ระดับน้ำตาลในเลือดปกติ มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และนิยมฉันอาหารรสหวาน มัน เค็ม พฤติกรรมป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ปัจจัยด้านอายุ ระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทย ระดับดัชนีมวลกาย ระดับน้ำตาลในเลือด และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$, $p\text{-value} < 0.05$) ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นความจำเป็นในการส่งเสริมความรู้ด้านสุขศึกษาและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะการลดละเลิกการสูบบุหรี่ การฉันอาหารที่เหมาะสมตามหลักโภชนาการ และการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

คำสำคัญ: สถานะสุขภาพ, พฤติกรรมสุขภาพ, พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ, พระภิกษุสงฆ์ข้ามชาติ

^{1,2,4} โรงพยาบาลแม่สอด, ^{3,5,6}เทศบาลนครแม่สอด

**ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี**

The Relationship between Social Capital, Health Literacy and Health Behaviors among
Village Health Volunteers in Suphan Buri Province

อรรพรรณ น้อยวัฒน์¹, ศศิณา จิตรอักษร²

บทคัดย่อ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานสุขภาพภาคประชาชน สำหรับประเทศไทยการศึกษาทุนทางสังคมกับสุขภาพยังมีไม่มาก การความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพนำไปสู่การพัฒนา อสม. ในพื้นที่ต่อไปได้ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ทุนทางสังคมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) ระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี

การวิจัยแบบภาคตัดขวางนี้ศึกษาจากประชากร คือ อสม. จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 16,476 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ อสม. ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกและคัดออก โดยคำนวณสูตรการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่แน่นอน 376 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม 4 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ทุนทางสังคม ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพ คุณภาพของเครื่องมือวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC เท่ากับ 0.80 มีค่าความเชื่อมั่นของทุนทางสังคม 0.92 ความรอบรู้ด้านสุขภาพ 0.89 และพฤติกรรมสุขภาพ 0.78 วิเคราะห์ข้อมูล จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 78.20 อายุเฉลี่ย 56.85 (SD.=10.52) การศึกษิต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 73.10 โดยพบว่า 1) ส่วนใหญ่มีทุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.40 2) ความรอบรู้ด้านสุขภาพในระดับสูง ร้อยละ 74.00 และพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 89.40 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของ อสม. พบว่า ทุนทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรอบรู้ด้านสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.52$, 95%CI =2.93-5.93) และทุนทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.42$, 95% CI = 1.18-3.44) ข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนทางสังคมของ อสม. ควบคู่กับการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่ออสม.มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมและเป็นผู้นำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพต่อไป

คำสำคัญ: ทุนทางสังคม, ความรอบรู้ด้านสุขภาพ, พฤติกรรมสุขภาพ, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

^{1,2} สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

**การสอบสวนโรคmelioidosisในผู้ป่วยและผู้เสียชีวิต และการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพ
เพื่อการประเมินความเสี่ยงและเฝ้าระวังพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงสูง อำเภอดอนตาล
จังหวัดมุกดาหาร ปี 2567-2568**

Report of Investigation of Melioidosis Cases and the Patient is Dead and Development of Health
Literacy For Risk Assessment and Behavioral Surveillance Among High-Risk Groups in Dontan District,
Mukdahan, Between 2024 - 2025

เทอด สอนสุข¹

บทคัดย่อ

พบผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อ *Burkholderia pseudomallei* 2 ราย รายแรกเพศหญิงอายุ 50 ปี และรายที่ 2 เพศชาย อายุ 71 ปี รายนี้เสียชีวิตที่บ้านพักหลังได้รับการรักษาประมาณ 2 เดือน ทั้ง 2 รายมีที่พักอาศัยในหมู่ที่ 4 ตำบลโพธิ์ไทร การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันการวินิจฉัย ศึกษาสาเหตุการติดเชื้อและเสียชีวิต, ปจจัยเสี่ยงและมาตรการป้องกันการเกิดโรคและการเสียชีวิตในประชาชนกลุ่มเสี่ยง กำหนดแนวทางในการควบคุมโรคจำเพาะเพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดของโรค

โดยใช้การศึกษาแบบ Mixed-method study ด้วย Outbreak investigation เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบ สอบสวนโรคเฉพาะราย ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการและศึกษาสภาพแวดล้อมที่ทำงานและที่พักอาศัย และ PAR กับแนวคิด การพัฒนาความรู้และพฤติกรรมสุขภาพโดยประยุกต์แนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อ *Burkholderia pseudomallei* หมู่บ้านเดียวกันเสียชีวิต 1 ราย ผู้ป่วยทั้ง 2 รายไม่มีกิจกรรมร่วมกัน สาเหตุและสถานที่การติดเชื้อไม่สามารถระบุได้แน่ชัด สันนิฐานว่าติดเชื้อจากงานประจำวันที่บ้านและ อาชีพซึ่งไม่ได้ใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองร่วมกับมีบาดแผลที่เท้า การศึกษานี้ไม่มีการเก็บตัวอย่างดินส่งตรวจ แม้ว่าเชื้อmelioidosis พบได้ในดินและน้ำทุกภูมิภาคในประเทศไทยสามารถแพร่กระจายได้แต่การติดเชื้อส่วนใหญ่พบในกลุ่มที่มีประวัติสัมผัสดินและ น้ำเป็นเวลานานซึ่งในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารมีแนวโน้มผู้เสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้น และนำผลการสอบสวนโรคมาเปลี่ยนเป็น Health Literacy กลุ่มเสี่ยงสูง(โรคติดเชื้อทางเดินหายใจเรื้อรัง วัณโรค เบาหวาน โรคไต โรคเลือดมะเร็ง และภาวะบกพร่องทาง ภูมิคุ้มกัน) จำนวน 44 คน (ร้อยละ 68.75) พบว่าพฤติกรรมป้องกันตนเองที่ถูกต้องอยู่ในระดับที่เพียงพอ แต่พบพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมควรมีการสื่อสารความเสี่ยงและเร่งสร้างความรอบรู้เกี่ยวกับความตระหนักในการเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงให้ ปลอดภัยจากโรคมelioidosis ข้อจำกัดในการสอบสวน ไม่ได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการเก็บตัวอย่างจากสิ่งแวดล้อมส่งตรวจ และลงพื้นที่สอบสวนโรคหลังจากผ่านการเข้ารับการรักษาค่อนข้างนาน ทำให้ไม่สามารถเก็บสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัย เสี่ยงต่อการติดเชื้อจากแหล่งใด อีกทั้งโรคมelioidosisมีระยะฟักตัวไม่แน่นอน ค่อนข้างยาว ทำให้ยากต่อการเก็บข้อมูล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ผู้ป่วย 2 รายสันนิษฐานน่าจะติดเชื้อมาจากการสัมผัสดินและน้ำบริเวณสถานที่ประกอบอาชีพ และบ้านพักอาศัย และเป็นโรคที่มีอัตราการตายสูงในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังและวิถีชีวิตของผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตประกอบอาชีพ ที่ต้องสัมผัสกับดินและน้ำเป็นประจำ และทีม SRRT ต้องเสริมสร้าง Health Literacy ในระดับครัวเรือน

คำสำคัญ: Health literacy, Melioidosis, กลุ่มเสี่ยงสูง

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองกระยง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร
กองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร

การพัฒนาแนวทางการทำงานศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี

Development of operational guidelines for the emergency operations center,
Office of Disease Prevention and Control Region 4, Saraburi Province

ศศิกัญญา แจ่มจันทร์¹, วนิดา เสนาพรหม², ดิสพล แจ่มจันทร์³

บทคัดย่อ

ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operations Center: EOC) เป็นกลไกสำคัญในการสั่งการ ประสานงาน และบริหารจัดการข้อมูลเพื่อรองรับภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี ดำเนินงาน EOC อย่างต่อเนื่อง แต่พบข้อจำกัดด้านการประสานงาน ระบบข้อมูล การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และมาตรฐานการปฏิบัติงาน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน EOC ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยยังไม่มีบททดลองใช้ แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน เป็นการศึกษาเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่ที่เคยปฏิบัติงานศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 104 คน คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สำหรับระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน EOC เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ที่เคยปฏิบัติงานศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่ม และเจ้าหน้าที่ จำนวน 18 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ใช้แนวคำถามกึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน EOC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กร (p-value<0.001) การวางแผนและการฝึกอบรม (p-value<0.001) ระบบข้อมูลและเทคโนโลยี (p-value=0.030) และการประสานงานและความร่วมมือ (p-value=0.031) โดยอธิบายความแปรปรวนการดำเนินงานได้ร้อยละ 84.4 ($R^2=0.844$) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพสะท้อนความจำเป็นในการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน การฝึกซ้อม และการถอดบทเรียน จึงพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน EOC ตามกรอบการจัดการภาวะฉุกเฉิน 4 ระยะ โดยอาจพัฒนาระบบข้อมูลแบบเรียลไทม์ สนับสนุนเชิงนโยบาย พัฒนาศักยภาพบุคลากร และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนการดำเนินงาน

คำสำคัญ: ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน, การตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน, ระบบบัญชาการเหตุการณ์

^{1,2,3} สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี

สถานการณ์การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และการใช้สารเสพติดในทหารกองประจำการของหน่วยทหารแห่งหนึ่ง

Current Status of Cigarette Smoking, Alcohol Consumption, and Illicit Drug Use Among Conscripted Soldiers in a Military Unit

พิรุฬห์ ศิริทองคำ¹, ณัฐพงศ์ ศิลป์พิภพ², ศิรินทิพย์ เพลินศิลป์³

บทคัดย่อ

การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และการใช้สารเสพติดเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สมรรถภาพ และความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของทหาร อย่างไรก็ตาม ข้อมูลสถานการณ์ของพฤติกรรมดังกล่าวในทหารกองประจำการยังมีจำกัด และจำเป็นต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อใช้ในการวางแผนมาตรการป้องกันและควบคุมที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และการใช้สารเสพติดในทหารกองประจำการของหน่วยทหารแห่งหนึ่ง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง ประชากรเป็นทหารกองประจำการ จำนวน 597 นาย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 นาย คัดเลือกด้วยการสุ่มอย่างเป็นระบบ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2569 โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 22.48 ปี และร้อยละ 72.3 มีประวัติการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา หรือการใช้สารเสพติดก่อนเข้ารับราชการ พบการสูบบุหรี่ ร้อยละ 63.8 การดื่มสุรา ร้อยละ 45.4 และการใช้สารเสพติด ร้อยละ 11.5 ผู้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่สูบบุหรี่ทุกวันและสูบน้อยกว่า 10 มวนต่อวัน ขณะที่ผู้ดื่มสุราส่วนใหญ่ดื่มเดือนละครั้งหรือน้อยกว่า และดื่มครั้งละ 1-2 ดื่มมาตรฐาน สารเสพติดที่พบ ได้แก่ กระเทียม กัญชา/ผลิตภัณฑ์จากกัญชา เมทแอมเฟตามีน และยาไอ/เคตามีน การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่พบมากที่สุด จึงควรมีการคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการ และพัฒนามาตรการลดการสูบบุหรี่ควบคู่กับการป้องกันการดื่มสุราและการใช้สารเสพติดให้เหมาะสมกับบริบทของทหารกองประจำการ

คำสำคัญ: การสูบบุหรี่, การดื่มสุรา, การใช้สารเสพติด, ทหารกองประจำการ

¹ อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ ^{2,3} นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

ประสิทธิผลของการติดคิเนซีโอเทปร่วมกับการออกกำลังกายแบบ Closed Kinematic Chain ต่ออาการปวดและสมรรถภาพการเคลื่อนไหวในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม โรงพยาบาลลำดวน จังหวัดสุรินทร์
Effectiveness of Kinesio Taping Combined with Closed Kinematic Chain Exercise on Pain and Functional Performance in Patients with Knee Osteoarthritis at Lamduan Hospital, Surin Province

ธณเดช เจตน์ธันต์¹

บทคัดย่อ

การรักษาด้วยการออกกำลังกายแบบ Closed Kinematic Chain (CKC) เป็นแนวทางหลักในการฟื้นฟูสมรรถภาพการเคลื่อนไหวของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม ในขณะที่การติดคิเนซีโอเทป (Kinesio Taping: KT) จะช่วยเสริมประสิทธิผลของการรักษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองชนิด 2 กลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการติดคิเนซีโอเทปร่วมกับการออกกำลังกายแบบ CKC ต่อระดับอาการปวดและสมรรถภาพการเคลื่อนไหวในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม ดำเนินการศึกษาระยะเวลา 4 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือมาตรฐานทางคลินิกของงานกายภาพบำบัด ได้แก่ แบบประเมินอาการปวดด้วย Visual Analog Scale (VAS) สมรรถภาพการเคลื่อนไหวด้วย Timed Up and Go Test (TUG) และช่วงพิสัยการเคลื่อนไหวของข้อเข่า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติทดสอบแบบจับคู่และการทดสอบแบบอิสระต่อกัน

ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลอง กลุ่ม CKC ร่วมกับคิเนซีโอเทปมีคะแนนอาการปวด (VAS) ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) ช่วงพิสัยการเคลื่อนไหวของข้อเข่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) และค่า TUG ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) ในขณะที่กลุ่ม CKC เพียงอย่างเดียวมีคะแนน VAS ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) ช่วงพิสัยการเคลื่อนไหวของข้อเข่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) และค่า TUG ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) อย่างไรก็ตาม อาการปวด การเคลื่อนไหวของข้อเข่า และค่า TUG พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มทางสถิติ ($p\text{-value}=0.200, 0.500$ และ 0.400) แม้ว่ากลุ่ม CKC ร่วมกับคิเนซีโอเทปจะมีแนวโน้มให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่า ดังนั้น ควรนำการออกกำลังกายแบบ CKC ไปพัฒนาเป็นโปรแกรมเพื่อลดอาการปวดและความสามารถในการเคลื่อนไหว

คำสำคัญ: โรคข้อเข่าเสื่อม, คิเนซีโอเทป, Closed Kinematic Chain, อาการปวด, สมรรถภาพการเคลื่อนไหว

¹งานกายภาพบำบัด โรงพยาบาลลำดวน จังหวัดสุรินทร์

พัฒนาและประเมินผลรูปแบบการจัดการกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังระดับชุมชน จังหวัดตรัง

Development and Evaluation of a Community-Based Model for Managing Populations at Risk of Non-Communicable Diseases in Trang Province

วีระศักดิ์ เดชอรัญ¹, สงกรานต์ ไหมชุม², อรุณี ธัญญะวิทยา³

บทคัดย่อ

โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของระบบสุขภาพชุมชน แม้มีการคัดกรองประชาชนต่อเนื่อง แต่ยังพบข้อจำกัดด้านการติดตามกลุ่มเสี่ยง การใช้ข้อมูลสุขภาพชุมชน และการเชื่อมโยงบทบาทของ อสม. หน่วยบริการปฐมภูมิ ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินผลรูปแบบการจัดการกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังระดับชุมชน จังหวัดตรัง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการ 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ระยะที่ 2 ออกแบบและยกยกรูปแบบ ระยะที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบ และระยะที่ 4 ประเมินผลรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใน 14 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 640 คน คัดเลือกโดยการสุ่มหลายขั้นตอน ส่วนระยะที่ 4 ประกอบด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่ดำเนินการและพื้นที่เปรียบเทียบ พื้นที่ละ 60 คน และประชาชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ดำเนินการและพื้นที่เปรียบเทียบ จำนวน 388 คน และ 402 คน ตามลำดับ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบประเมินทักษะ แบบบันทึกข้อมูลสุขภาพ และแนวคำถามเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง การทดสอบค่าที่แบบกลุ่มสัมพันธ์ การทดสอบค่าที่แบบกลุ่มอิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังระดับชุมชนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแกนนำ การคัดกรองกลุ่มเสี่ยง การจัดระดับความเสี่ยง การติดตามรายกรณี การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และการใช้ข้อมูลสุขภาพชุมชนในการวางแผนดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ระบบสนับสนุนมีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ($\beta=0.585$) รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ($\beta=0.559$) และบริบทชุมชน ($\beta=0.550$) ภายหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีทักษะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และประชาชนกลุ่มเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยรอบเอวลดลงจาก 88.54 เซนติเมตร เป็น 85.20 เซนติเมตร รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังระดับชุมชน และสนับสนุนการดำเนินงานของระบบสุขภาพปฐมภูมิในพื้นที่ได้

คำสำคัญ: โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง, ศูนย์ NCDs ชุมชน, กลุ่มเสี่ยง, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

^{1,2,3} สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบแผนและภาพจำลองทางความคิดของการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

ของกลุ่มวัยรุ่นเรียน ในเขตอำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

Patterns and Mental Models of E-Cigarette Use Among School-Aged Students in Mueang Angthong District, Angthong Province a Phenomenological study

ปรัชพร กลีบประทุม¹, ปุณิกา สุ่มทอง², วาสิณี อาจภักดี³, อัคราภรณ์ สุขสุสาน⁴

บทคัดย่อ

ปัจจุบันบุหรี่ไฟฟ้าได้รับความนิยมอย่างก้าวกระโดดในเยาวชนไทย โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 15-24 ปี ข้อเท็จจริงทางการแพทย์ยืนยันอันตรายต่อพัฒนาการทางสมองและสุขภาพจิต รวมถึงเป็นจุดเริ่มต้นไปสู่สารเสพติดอื่น สำหรับจังหวัดอ่างทอง พบอัตราการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบคงที่ในระดับสูง ร้อยละ 20.0 จึงจำเป็นต้องศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยเชิงจิตวิทยาและสังคมเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันเชิงรุกในพื้นที่ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิต แบบแผนการใช้ และภาพจำลองทางความคิดเกี่ยวกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของกลุ่มเยาวชนในวัยเรียน

การวิจัยเชิงคุณภาพเชิงปรากฏการณ์วิทยา มีผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นกลุ่มวัยรุ่นเรียนที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเขตอำเภอเมืองอ่างทอง จำนวน 15 ราย คัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง และแบบสโนว์บอลล์ เก็บข้อมูลเดือนธันวาคม 2568 - มกราคม 2569 ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แนวคำถามที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการศึกษาพบว่า สามารถสรุปแก่นสาระสำคัญได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) แบบแผนพฤติกรรมการใช้งาน เริ่มใช้จากอิทธิพลกลุ่มเพื่อนและการทดลอง โดยมักใช้ร่วมกันใน “พื้นที่ปลอดภัย” ที่ลับตาผู้ใหญ่ เช่น บ้านหรือหอพัก 2) ภาพจำลองทางความคิด พบความเชื่อที่คลาดเคลื่อนว่า “บุหรี่ไฟฟ้าปลอดภัยกว่าบุหรี่มวน” เป็นเพียงไอน้ำที่มีกลิ่นหอม และ “เป็นสัญลักษณ์ของความทันสมัย” นอกจากนี้ยังใช้เป็นเครื่องมือจัดการความเครียดจากปัญหาส่วนตัวและการเรียน และ 3) กระบวนการเข้าถึงและแรงดึงดูด รูปลักษณะผลิตภัณฑ์แบบพอด (Pods) เป็นที่นิยมเนื่องจากมีขนาดเล็กสามารถพกพาติดตัวซุกซ่อนได้ และการซื้อขายออนไลน์ที่สะดวก เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาพลักษณ์ของบุหรี่ไฟฟ้าดู “เข้าถึงง่าย” และลดความรู้สึกผิดในการใช้ ผลการศึกษาสะท้อนว่าปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มวัยรุ่นเรียนมีความซับซ้อน เป็นภาพจำลองทางความคิดที่มองว่า “ปลอดภัยและทันสมัย” จากข้อค้นพบเชิงลึกนี้ จะนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในระยะต่อไป

คำสำคัญ: บุหรี่ไฟฟ้า, ปรากฏการณ์วิทยา, ภาพจำลองทางความคิด, วัยเรียน

^{1,2,3,4} โรงพยาบาลอ่างทอง

การพัฒนาแบบการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ

Streptococcus suis ของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี

Development of a Health Literacy Enhancement Model to Promote Preventive Behaviors Against *Streptococcus suis* Infection Among People in Uthai Thani Province

สมนึก หงษ์ยิม¹

บทคัดย่อ

โรคติดเชื้อ *Streptococcus suis* เป็นโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนที่อาจก่อให้เกิดภาวะติดเชื้อ ในกระแสเลือด เยื่อหุ้มสมองอักเสบ และความบกพร่องทางการได้ยิน จังหวัดอุทัยธานียังคงพบผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยเสี่ยงสำคัญจากการบริโภคเนื้อสุกรดิบหรือปรุงไม่สุก และการสัมผัสหรือจัดการเนื้อสุกรอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบต่อความรอบรู้ด้านสุขภาพ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค พฤติกรรมป้องกันโรค และการปฏิบัติจริง

การวิจัยและพัฒนาแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจในประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 420 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.89 ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบจากการทบทวนวรรณกรรมและการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 12 คน พร้อมตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังในกลุ่มตัวอย่าง 106 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 53 คน กลุ่มทดลองได้รับกิจกรรม 12 สัปดาห์ และติดตามผลที่ 6 และ 12 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติทดสอบความสัมพันธ์ สถิติทดสอบที และการวิเคราะห์ผลลัพธ์ตามช่วงเวลา

ผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับปานกลางร้อยละ 58.33 และมีพฤติกรรมป้องกันโรคไม่เพียงพอร้อยละ 42.86 การรับรู้ความสามารถตนเอง ทักษะคิด และแรงสนับสนุนทางสังคมสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta=0.25$, $p\text{-value}<0.01$) ระยะที่ 2 ได้รูปแบบ “UTHAI Model” ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การทำความเข้าใจและตระหนักรู้ความเสี่ยง การฝึกปฏิบัติและตรวจสอบความเข้าใจ การสื่อสารสุขภาพ ใกล้เคียงบ้าน การลงมือปฏิบัติร่วมกับการสร้างข้อตกลงทางสังคม และการบูรณาการอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเฉลี่ย 0.92 ระยะที่ 3 พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มจาก 54.40 ± 8.70 เป็น 73.80 ± 7.90 คะแนน ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเพิ่มจาก 55.10 ± 8.40 เป็น 75.00 ± 8.10 คะแนน พฤติกรรมป้องกันโรคเพิ่มจาก 52.30 ± 9.10 เป็น 76.50 ± 8.60 คะแนน และการปฏิบัติจริงเพิ่มจาก 50.80 ± 8.60 เป็น 74.80 ± 8.20 คะแนน ทุกผลลัพธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) เมื่อครบ 12 เดือน กลุ่มทดลองยังมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 16.30, 19.40, 22.60 และ 19.60 คะแนน ตามลำดับ ($p\text{-value}<0.001$)

คำสำคัญ: ความรอบรู้ด้านสุขภาพ, พฤติกรรมป้องกันโรค, โรคติดเชื้อ *Streptococcus suis*, โรคไข้หูดับ, UTHAI Model

¹สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี

การพัฒนากลไกชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่ขับเคลื่อนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (UTHAI MODEL) สำหรับการเฝ้าระวังและส่งต่อผู้ป่วยสงสัยภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด จังหวัดอุทัยธานี
Development of a Village Health Volunteer–Driven Participatory Community Mechanism (UTHAI MODEL) for Surveillance and Referral of Suspected Sepsis Cases in Uthai Thani Province

สมนึก หงษ์อิม¹

บทคัดย่อ

ภาวะติดเชื้อในกระแสเลือดเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตในจังหวัดอุทัยธานี โดยความล่าช้าในการค้นหา คัดกรอง แจกจ่าย และส่งต่อผู้ป่วยจากชุมชนเป็นช่องว่างสำคัญ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จึงมีบทบาทในการติดตามกลุ่มเสี่ยง สังเกตอาการเตือน คัดกรองเบื้องต้น และประสานการส่งต่อ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และทักษะการเฝ้าระวังของ อสม. และแกนนำสุขภาพ 2) พัฒนากลไกชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่ขับเคลื่อนโดย อสม. และ 3) เปรียบเทียบทักษะการเฝ้าระวังและผลการดำเนินงานก่อนและหลังใช้รูปแบบ

การวิจัยและพัฒนา 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางใน อสม. และแกนนำสุขภาพ 350 คน คัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบโดยสังเคราะห์ผลการสำรวจ หลักฐานเชิงประจักษ์ และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่นำร่อง ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลัง ดำเนินการ 6 เดือน กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 35 คน คัดเลือกพื้นที่แบบเจาะจง เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินทักษะการเฝ้าระวังและแบบบันทึกผลการดำเนินงาน มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา 0.80–1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา Paired t-test, Independent t-test และ Cohen's d

ผลการวิจัย ระยะที่ 1 พบข้อจำกัดด้านการสังเกตอาการเปลี่ยนแปลง การประเมินความรุนแรง และการใช้ข้อมูลติดตามกลุ่มเสี่ยง ระยะที่ 2 ได้ UTHAI MODEL ประกอบด้วย 5 กลไก ได้แก่ การรวมพลังเครือข่ายชุมชน การคัดกรองด้วย SOS Score ระบบส่งต่อช่องทางด่วน ระบบแจ้งเตือนและช่วยเหลือเบื้องต้น และการใช้ข้อมูลสุขภาพชุมชน ระยะที่ 3 คะแนนทักษะของกลุ่มทดลองเพิ่มจาก 62.40 ± 8.30 เป็น 78.40 ± 7.50 ($p\text{-value} < 0.001$) และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบซึ่งมีคะแนนหลังทดลอง 69.20 ± 8.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(68) = 4.96$, $p\text{-value} < 0.001$, Cohen's $d = 1.19$) ความครอบคลุมการติดตามกลุ่มเสี่ยงเพิ่มจากร้อยละ 42.60 เป็น 86.40 ความถูกต้องของการคัดกรองเท่ากับร้อยละ 92.50 การแจ้งเหตุโดยเครือข่ายเพิ่มจากร้อยละ 15.00 เป็น 65.00 และความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลนำส่งเพิ่มจากร้อยละ 38.90 เป็น 94.70 ดังนั้น UTHAI MODEL ช่วยเสริมบทบาทและทักษะของ อสม. ในการค้นหา คัดกรอง ติดตาม แจ้งเหตุ และประสานส่งต่อผู้ป่วยสงสัยภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพระบบเฝ้าระวังระดับชุมชน ควรขยายผลในพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงและติดตามผลต่อระยะเวลาส่งต่อและผลลัพธ์ของผู้ป่วย

คำสำคัญ: อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, ภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด, การเฝ้าระวังโดยชุมชน, การส่งต่อผู้ป่วย, การมีส่วนร่วมของชุมชน

¹สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี

การพัฒนาแบบจำลองพยากรณ์แนวโน้มจำนวนผู้ป่วยและความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตจากภาวะติดเชื้อในกระแสเลือดจากชุมชน จังหวัดอุทัยธานี

Development of Models for Forecasting Case Trends and Predicting Mortality among Patients with Community-Acquired Sepsis in Uthai Thani Province

สมนึก หงส์อิม¹

บทคัดย่อ

ภาวะติดเชื้อในกระแสเลือดจากชุมชนเป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญที่มีอัตราการป่วยตายและการใช้ทรัพยากรสุขภาพสูง จังหวัดอุทัยธานีพบการกระจายของผู้ป่วยแตกต่างกันตามเวลาและพื้นที่ แต่ยังคงขาดแบบจำลองพยากรณ์ที่เหมาะสมกับบริบทจังหวัด การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และการกระจายเชิงพื้นที่ พัฒนาแบบจำลองพยากรณ์จำนวนผู้ป่วยรายเดือน ระบุปัจจัยพยากรณ์การเสียชีวิต และจำแนกกลุ่มลักษณะเฉพาะของผู้ป่วยตามผลลัพธ์และการใช้ทรัพยากรสุขภาพ

การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบย้อนหลัง ใช้ข้อมูลผู้ป่วยในจากโรงพยาบาล 8 แห่งในจังหวัดอุทัยธานี ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2564–31 ธันวาคม 2568 ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ตามรหัส ICD-10 ได้แก่ A40–A41, R65.1, R65.2 และ R57.2 และมีอาการภายใน 48 ชั่วโมงหลังรับไว้รักษา รวม 7,404 ราย แบบจำลองอนุกรมเวลาใช้ข้อมูลปี 2564–2567 เป็นชุดพัฒนาและปี 2568 เป็นชุดทดสอบ โดยพัฒนาแบบจำลอง SARIMA เปรียบเทียบกับ Seasonal Naive ส่วนแบบจำลองการเสียชีวิตแบ่งข้อมูลเป็นชุดพัฒนาและชุดทดสอบร้อยละ 70:30 วิเคราะห์ด้วยการถดถอยโลจิสติกพหุตัวแปร ประเมินด้วย AUC-ROC, sensitivity, specificity และ precision จำแนกกลุ่มผู้ป่วยด้วย K-means clustering (K=3)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยมีอายุเฉลี่ย 65.3 ± 17.4 ปี ร้อยละ 67.0 มีอายุ ≥ 60 ปี อัตราเสียชีวิตในโรงพยาบาลร้อยละ 16.4 และปอดอักเสบเป็นแหล่งติดเชื้อหลักร้อยละ 40.3 จำนวนผู้ป่วยสูงสุดในเดือนกรกฎาคม–สิงหาคม โดยอำเภอหนองฉางและบ้านไร่มีอัตราป่วยสูงกว่าค่าเฉลี่ยจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < 0.001$) แบบจำลอง SARIMA(1,1,0)(1,1,0) มีค่า MAPE ร้อยละ 21.22, MAE 16.85 ราย และ RMSE 19.33 ราย ดีกว่า Seasonal Naive ซึ่งมีค่าเท่ากับร้อยละ 75.59, 92.31 ราย และ 102.48 ราย ตามลำดับ และมีความครอบคลุมช่วงพยากรณ์ร้อยละ 95 เท่ากับร้อยละ 100 แบบจำลองการเสียชีวิตมี AUC-ROC 0.875, sensitivity ร้อยละ 54.80, specificity ร้อยละ 98.77 และ precision ร้อยละ 93.20 ปัจจัยพยากรณ์การเสียชีวิต ได้แก่ การรับเข้า ICU (aOR=12.87; 95% CI: 9.85–16.81) การส่งต่อ (aOR=6.42; 95% CI: 5.22–7.90) จำนวนการวินิจฉัย (aOR=1.35; 95% CI: 1.22–1.49) ปอดอักเสบ (aOR=2.61; 95% CI: 2.06–3.30) และอายุ ≥ 80 ปี (aOR=2.17; 95% CI: 1.73–2.72) การจัดกลุ่มพบ 3 กลุ่ม โดยกลุ่มอายุน้อยและโรคร่วมน้อยมีอัตราเสียชีวิตสูงสุดร้อยละ 18.2 ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุรวมความดันโลหิตสูงมีต้นทุนเฉลี่ยสูงสุด 10,603 บาท ดังนั้นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นสามารถสนับสนุนการเตรียมทรัพยากรตามฤดูกาลและพื้นที่เสี่ยง รวมทั้งจำแนกผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต

คำสำคัญ: ภาวะติดเชื้อในกระแสเลือดจากชุมชน, การพยากรณ์อนุกรมเวลา, การพยากรณ์การเสียชีวิต, การวิเคราะห์การจัดกลุ่ม, จังหวัดอุทัยธานี

¹สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี

การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการควบคุมวัณโรค เขตสุขภาพที่ 3

Developing Policy Recommendations to Enhance TB Control Implementation in Health Region 3

ธนภรณ์ พรหมมูล¹, ศรัณยูฯ สุขอ่ำ², พันธวัตร นุ่มเหลือ³

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงนโยบายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเสียชีวิตของผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่และกลับเป็นซ้ำ และพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อยกระดับการควบคุมวัณโรคในเขตสุขภาพที่ 3 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลย้อนหลังจากโปรแกรม NTIP ปี 2567–2568 จำนวน 5,978 ราย ด้วยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบไคสแควร์ และอัตราส่วนโอกาสพร้อมช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ร่วมกับการถอดบทเรียนผ่านการสนทนากลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องของโรงพยาบาลลานสัก

ผลการศึกษาพบผู้เสียชีวิต 750 ราย (ร้อยละ 12.55) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเสียชีวิต ได้แก่ อายุ 65 ปีขึ้นไป (OR=4.07; 95% CI: 3.18-5.21) ดัชนีมวลกายต่ำกว่า 18.5 กก./ม² (OR=1.80; 95% CI: 1.49-2.18) การติดเชื้อเอชไอวี (OR=1.57; 95% CI: 1.20-2.06) และการมีโรคร่วม การถอดบทเรียนพบว่าความสำเร็จเกิดจากทีมสหวิชาชีพและเครือข่ายชุมชน การคัดกรองเชิงรุกที่ใช้ข้อมูล การติดตามผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ และเทคโนโลยีช่วยอ่านภาพรังสี

การศึกษานี้เสนอให้ใช้แบบประเมินผู้ป่วยวัณโรคที่เสี่ยงต่อการเสียชีวิต (TB mortality risk score) เพื่อคัดกรองผู้ป่วยเสี่ยงสูงตั้งแต่เริ่มรักษา ควบคู่กับการขยาย “ลานสักโมเดล” ผ่านกลไกกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการและลดการเสียชีวิต

คำสำคัญ: วัณโรค, การเสียชีวิต, วิจัยเชิงนโยบาย, การประเมินความเสี่ยง, กองทุนสุขภาพตำบล

^{1,2,3} สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์

ความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดของเกษตรกร

จังหวัดอุทัยธานี ปี พ.ศ. 2567

Prevalence and Factors Associated with Unsafe Blood Cholinesterase Levels among Farmers
in Uthai Thani Province, 2024

นายกวิน อินท่า¹

บทคัดย่อ

จังหวัดอุทัยธานีมีการเฝ้าระวังสารเคมีในเลือดของเกษตรกร เพื่อติดตามระดับสารพิษตกค้างจากสารกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมต ซึ่งได้ดำเนินการตรวจคัดกรองระดับเอนไซม์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงขาดการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อสนับสนุนการเฝ้าระวังในระดับพื้นที่ การวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกของเกษตรกรที่มีระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดอยู่ในระดับเสี่ยงและไม่ปลอดภัย และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดของเกษตรกร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Analytical Cross-sectional Study) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลการคัดกรองเกษตรกรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ได้รับการตรวจระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส โดยกระดาษทดสอบโคลีนเอสเตอเรส (Cholinesterase reactive paper) ตามแนวทางของกรมควบคุมโรค ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวนทั้งหมด 5,653 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi-square test และ Binary Logistic Regression

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่มีระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในระดับเสี่ยงและไม่ปลอดภัยมีความชุกร้อยละ 35.8 สำหรับปัจจัยด้านเพศ กลุ่มอายุ อาชีพหลัก และระดับความเสี่ยงจากการสัมผัสสารกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์กับระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) โดยเกษตรกรที่มีระดับความเสี่ยงจากการสัมผัสสารกำจัดศัตรูพืชสูง มีโอกาสเกิดภาวะเสี่ยงของระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสมากกว่ากลุ่มความเสี่ยงต่ำ 15.67 เท่า (Adjusted OR=15.67, 95% CI: 7.76-31.64) และกลุ่มความเสี่ยงปานกลางมีโอกาสดังกล่าวมากกว่า 3.38 เท่า (Adjusted OR=3.38, 95% CI: 2.82-4.06) ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบเฝ้าระวังสุขภาพเกษตรกร วางแผนมาตรการป้องกันการสัมผัสสารกำจัดศัตรูพืช และส่งเสริมความปลอดภัยด้านอาชีวอนามัย ในระดับพื้นที่

คำสำคัญ: โคลีนเอสเตอเรส, สารเคมีกำจัดศัตรูพืช, เกษตรกร, อุทัยธานี

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี

ผลของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มฝึกสมอง (Brain Gym) ของผู้สูงอายุกลุ่มปกติในเขตรับผิดชอบของ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผาตอ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

Effects of a Brain Gym-Based Cognitive Training Group Program on Cognitive Function Among
Cognitively Normal Older Adults of Phato Health Promoting Hospital, Thawangpha District,
Nan Province

ยงยุทธ ใหม่ตา¹

บทคัดย่อ

ปัจจุบันผู้สูงอายุสมองเสื่อมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจังหวัดน่านที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผาตอ จึงต้องดำเนินงานเชิงรุกเพื่อป้องกันความเสื่อมถอยของสมองในกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มปกติ ซึ่งหมายถึง ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ผ่านการคัดกรองแล้วไม่พบภาวะสมองเสื่อมและมีสมรรถภาพสมองอยู่ในเกณฑ์ปกติ การวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง การทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มฝึกสมอง (Brain Gym) ต่อสมรรถภาพสมองของผู้สูงอายุกลุ่มปกติในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผาตอ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ประชากรคือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ยังไม่พบภาวะสมองเสื่อม จำนวน 341 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แยกเป็นเพศชาย 20 คน หญิง 20 คน แล้วจับสลากสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มฝึกสมอง (Brain Gym) ดำเนินการตามโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มฝึกสมอง ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 60-90 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินสมรรถภาพสมองเบียร์ตันฉบับภาษาไทย (MMSE-Thai 2002) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ .82 ทำการวัดผลทั้งก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานด้วย Paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถภาพสมองเท่ากับ 22.45 คะแนน (SD. = 1.82) และหลังได้รับโปรแกรมค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 25.15 คะแนน (SD. = 1.48) โดยค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถภาพสมองหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 คะแนน) แสดงว่าโปรแกรมนี้สามารถส่งเสริมและชะลอความเสื่อมถอยของสมองในชุมชนได้จริง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการสร้างความยั่งยืนโดยการบรรจุเข้าเป็นแผนงานเชิงรุกในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผาตอ และพัฒนาศักยภาพแกนนำ อสม. ผ่านการจัดอบรมหลักสูตรผู้ช่วยจัดกิจกรรมฝึกสมอง เพื่อให้ อสม. มีองค์ความรู้ในการติดตามและกระตุ้นการฝึกสมองของผู้สูงอายุในกลุ่มหลังคาเรือนรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: โปรแกรมฝึกสมอง, บริหารสมอง, สมรรถภาพสมอง, ผู้สูงอายุ

¹โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผาตอ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

การพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงในสถานี่สุขภาพ ด้วยระบบแยกสี ผู้ป่วย ผ่าน LINE Messaging API โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนากระแซง

Development and Evaluation of a LINE Messaging API-Based Tri-Color Patient Triage System for
Diabetes and Hypertension Care at Na Krasaeng Subdistrict Health Promotion Hospital

บุษรินทร์ แสงสุข¹

บทคัดย่อ

การติดตามผู้ป่วยโรคเรื้อรังระดับปฐมภูมิมีค่าต่ำเนื่องจากระบบรายงานแบบดั้งเดิม ทำให้เสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อน และเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการรายงานและแจ้งเตือนผู้ป่วยผ่าน LINE Messaging API สำหรับ อสม. และประเมินประสิทธิผลด้านความรวดเร็วในการเข้าถึงผู้ป่วย ผลลัพธ์ทางคลินิก การยอมรับเทคโนโลยี และความพึงพอใจ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) 9 เดือน กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง 445 ราย และ อสม. 50 คน ในพื้นที่ รพ.สต.นากระแซง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ระบบคัดกรอง 3 รหัสสีสากลผ่าน LINE Official Account แบบประเมิน UTAUT และแบบประเมินความพึงพอใจ (IOC = 0.83, Cronbach's α = 0.87–0.89) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา McNemar's test และ Paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า อัตราการควบคุมระดับน้ำตาล (HbA1c < 7%) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.65 (p-value = 0.012) และการควบคุมความดันโลหิต (< 140/90 mmHg) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 78.16 (p-value < 0.001) ระยะเวลาจัดการเคสวิกฤตลดลงเหลือภายใน 5 นาที (p-value < 0.001) อสม. มีการยอมรับเทคโนโลยี (μ = 4.48, σ = 0.42) และความพึงพอใจ (μ = 4.56, σ = 0.38) อยู่ในระดับมากที่สุด ระบบต้นแบบนี้มีศักยภาพในการประยุกต์ใช้กับบริบทที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นการศึกษาในพื้นที่เดียว จึงควรประเมินผลในพื้นที่อื่นเพิ่มเติมก่อนขยายผลในวงกว้าง

คำสำคัญ: LINE Messaging API, ระบบแยกสีผู้ป่วย, โรคเรื้อรัง, บริการปฐมภูมิ, อาสาสมัครสาธารณสุข

¹โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนากระแซง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ประสิทธิผลของแผนธุรกิจการเพิ่มรายได้จากการบริการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย กองทุนหลักประกันสุขภาพ
 ถิ่นหน้าของโรงพยาบาล ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2569

Effectiveness of Palliative Care's Business Plan for increasing Service of Universal Coverage Fund in
 Hospital, Kalasin Province, 2026

สุทธินันท์ สระทองหน¹, ณัฐวดี สุภิตาภรณ์²

บทคัดย่อ

การเบิกชดเชยค่าบริการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายจากกองทุน UC ในภาพจังหวัดและรายอำเภอในปี 2569 มีแนวโน้มลดลง เมื่อเทียบกับผลการให้บริการในช่วงเดียวกันกับปี 2568 ศูนย์จัดเก็บรายได้และผู้รับผิดชอบงานดูแลผู้ป่วยระยะท้าย (Palliative Care) จึงจัดทำแผนธุรกิจการเพิ่มรายได้จากการจัดการบริการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย โดยการวิจัยเชิงวิเคราะห์นี้เป็นการเปรียบเทียบแบบก่อน-หลัง เพื่อประเมินประสิทธิผลของแผนธุรกิจการเพิ่มรายได้ การเพิ่มการเข้าถึง-เข้ารับบริการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย และการเบิกจ่ายงบประมาณจากกองทุน UC ในศูนย์จัดเก็บรายได้ของโรงพยาบาลจำนวน 18 แห่ง ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เก็บรวบรวมข้อมูล Secondary Data จากฐานข้อมูลการชดเชยค่าบริการกองทุนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (mishos.nhso.go.th/mis_hos) เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2567 – 30 มิถุนายน 2569 วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในภาพรวม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติที่ใช้ในการทดสอบที่แบบจับคู่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า แผนธุรกิจการเพิ่มรายได้จากการจัดการบริการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายทำให้เพิ่มจำนวนการให้บริการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายที่ครอบคลุมมากขึ้น เพิ่มการเข้าถึงและเข้ารับบริการได้มากขึ้น ร้อยละ 53.08 (เฉลี่ย 555.33 ครั้ง, SD.=537.31, $t = 2.92$, $p\text{-value} = 0.009$) และเพิ่มรายได้จากการบริการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย เบิกจ่ายเงินกองทุน UC: Palliative Care ได้มากขึ้น ร้อยละ 20.21 (เฉลี่ย 624,666.67 บาท, SD.=560,036.71, $t = 2.39$, $p\text{-value} = 0.029$)

สหสาขาวิชาชีพด้านสาธารณสุข ภาควิชาเวชศาสตร์สุขภาพ สามารถบูรณาการ Standard Operating Procedure: SOP / Flow Chart ในการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย การบริหารยาในกลุ่ม Opioid ให้ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงการบันทึกข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน นำสู่การเบิกชดเชยค่าบริการที่มีความครบถ้วน ทันเวลามากขึ้น

คำสำคัญ: แผนธุรกิจสุขภาพ, การดูแลผู้ป่วยระยะท้าย, การเบิกชดเชยจากกองทุน UC

¹กลุ่มงานประกันสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์, ²โรงพยาบาลนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

The Efficient Administration Of Health Insurance Fund By Khammuang District Administrative
Organization, Kalasin Province

ทินกร ถิ่นวรแสง¹

บทคัดย่อ

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ถึงฉบับปัจจุบัน ส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มี 8 กองทุน สามารถดำเนินการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ แต่บางกองทุนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ประชาชนไม่เข้าถึงสิทธิประโยชน์ ผู้วิจัยเป็นคณะกรรมการประเมินกองทุนฯ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพ (อปท.) 2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของกองทุนสุขภาพ (อปท.) 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการกองทุนสุขภาพ (อปท.)

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนสุขภาพ (อปท.) ในอำเภอคำม่วง 8 แห่ง จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกองทุนและสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของกองทุน ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการกองทุน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย 1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณกองทุนสุขภาพฯ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพฯ ควรมีบทบาทหน้าที่ 1. ประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้ประชาชน 2. รณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของกองทุนสุขภาพฯ เช่นการจัดทำแผนงาน/โครงการ เข้าใจเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการเข้ารับบริการตามชุดสิทธิประโยชน์ 3. เสนอขอเพิ่มจำนวนเงินรายหัวของประชากรจาก สปสช. และการระดมทุนจากชุมชน 4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบประเมินผล และรายงาน รายได้-รายจ่ายให้ประชาชนได้ทราบ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ, งบประมาณกองทุนสุขภาพ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

โมเดลการเรียนรู้เชิงลึกในการตรวจฟันผุด้วยกล้องถ่ายภาพในช่องปาก

Deep Learning Models For Dental Caries Detection Using Intraoral Cameras

ปางพุดิพงษ์ เหมมณี¹, ชวิน จงวรรณศิริ², ปณิธิ อัจฉราฤทธิ์², อิศระพงศ์ แก้วกำเนิดพงษ์³

บทคัดย่อ

โรคฟันผุเป็นปัญหาสุขภาพช่องปากที่สำคัญของเด็กอายุ 12 ปี มีความชุกของโรคฟันผุร้อยละ 49.7 และเพิ่มเป็นร้อยละ 61.2 ในเด็กอายุ 15 ปี ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินโครงการ HealthStation at School เพื่อส่งเสริมการคัดกรองสุขภาพช่องปากด้วยกล้องถ่ายภาพภายในช่องปากโดยครูแต่การแปลผลภาพยังต้องอาศัยทันตบุคลากร จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาเครื่องมือช่วยคัดกรองฟันผุที่สามารถประมวลผลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเหมาะสม การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1 เพื่อศึกษาโมเดลการเรียนรู้เชิงลึกในการตรวจจับฟันผุจากภาพที่ได้จากกล้องภายในช่องปาก 2 เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของโมเดลการเรียนรู้เชิงลึกในการตรวจจับฟันผุจากภาพที่ได้จากกล้องภายในช่องปาก

การวิจัยเชิงพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพนี้ใช้ภาพถ่ายภายในช่องปากจำนวน 1,432 ภาพ จากโครงการ Health Station at School ซึ่งได้รับการระบุตำแหน่งรอยโรคโดยทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และผ่านการทดสอบความสอดคล้องด้วยค่า Intersection over Union (IoU) ที่ระดับ 0.80-0.85 โดยใช้เครื่องมือPythonในทรัพยากรการประมวลผลของ Kaggle ประเมินประสิทธิภาพของ โมเดลใช้วิธี 5-fold cross-validation โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดความแม่นยำได้แก่ Precision, Recall, mAP50 และmAP50-95

ผลการวิเคราะห์ศึกษาพบว่า แบบจำลองการเรียนรู้เชิงลึกทั้ง 3 โมเดล มีประสิทธิภาพในการตรวจจับโรคฟันผุและวัสดุอุดฟันอยู่ในระดับที่ดี โดยโมเดล YOLOv11s มีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อประเมินในกลุ่มตัวอย่างภาพสำหรับการทดสอบชุดเดียวกัน โดยมีค่าความแม่นยำ (Precision) ร้อยละ 78.5 ค่าความไว (Recall) ร้อยละ 73.0 ค่าการวัดประสิทธิภาพของแบบจำลองการจำแนกประเภท (F1-Score) ร้อยละ 75.6 และค่าความแม่นยำเฉลี่ย (mAP50) ร้อยละ 73.0 พร้อมทั้งใช้เวลาประมวลผลเฉลี่ยเพียง 18.2 มิลลิวินาทีต่อภาพ สรุปได้ว่าแบบจำลองมีศักยภาพในการตรวจจับรอยโรคฟันผุได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพียงพอ สามารถนำไปประยุกต์ใช้สนับสนุนโครงการ Health Station at School ได้ ทั้งนี้ควรทดสอบการใช้งานกับสภาพแวดล้อมจริงและกลุ่มประชากรที่หลากหลายขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: การเรียนรู้เชิงลึก, ฟันผุ, ภาพภายในช่องปาก

¹สำนักทันตสาธารณสุขกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข, ²คณะแพทยศาสตร์ศรีสวางควัฒนราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์,

³คณะทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ผลของโปรแกรมการใช้ยาปลอดภัยในผู้ป่วยเบาหวาน โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
บริบทตำบลไพล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์**

The Effects of the Program for Developing a Safe Medication Use Model for Patients with Diabetes Mellitus through Family Participation in the Context of Phai Subdistrict, Prasat District, Surin Province

กฤติกา สายธนู¹

บทคัดย่อ

บุคคลโรคเบาหวานพบว่ามีข้อจำกัดในการดูแลสุขภาพจากหลายปัจจัย การวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการใช้ยาปลอดภัย ซึ่งประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการตนเองและกระบวนการพยาบาลครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และครอบครัว เลือกแบบเจาะจง จำนวน 84 คน กลุ่มควบคุม 42 คนได้รับการดูแลปกติ กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมฯ ระยะเวลา 12 สัปดาห์ เครื่องมือวิจัย 1) โปรแกรมการใช้ยาปลอดภัยฯ 2) แบบสอบถามความรู้พฤติกรรมการใช้ยาและแบบบันทึกค่าน้ำตาลเครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน (0.80–1.00) นำไปทดลองใช้ 10 คน หาค่าความเชื่อมั่น: 1) แบบสอบถามความรู้ฯ KR-20=0.82, 2) แบบสอบถามพฤติกรรมฯ Cronbach's α =0.89, 3) แบบสอบถามการจัดการตนเอง Cronbach's α = 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความแตกต่างด้วย Paired t-test และ Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ ระดับดี พฤติกรรมการใช้ยาถูกต้อง การจัดการตนเองและการสนับสนุนของครอบครัว ระดับดี การเปรียบเทียบก่อนและหลัง กับกลุ่มเปรียบเทียบ พบค่าน้ำตาลในเลือดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (p-value <0.5) ความรู้ฯแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (t = 10.14, p-value < 0.001) ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (t=18.15 p-value <0.001) ความสามารถในการจัดการตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (t=21.43 , p-value < 0.001) ระดับ HbA1c มีค่าลดลง (8.63 ± 0.82 เป็น 7.12 ± 0.75)

จากผลการศึกษาแสดงถึงโปรแกรมนี้สามารถพัฒนาความรู้ พฤติกรรมการจัดการตนเองและการควบคุมโรคได้มากขึ้น จึงควรประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง รวมทั้งนำไปใช้ในบริบทที่คล้ายกันและควรวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของโปรแกรมให้น่าเชื่อถือโดยออกแบบวิจัยเชิงทดลองต่อไป

คำสำคัญ: โปรแกรมการใช้ยาปลอดภัย, การจัดการตนเอง, การมีส่วนร่วมของครอบครัว, โรคเบาหวานชนิด ที่ 2

¹โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไพล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

การพัฒนาแบบการลดน้ำหนักด้วย TALENT MODEL สำหรับบุคลากร เจเนอเรชันวาย โรงพยาบาล อ่างทอง

Development on Bodyweight of Talent Model Among Overweight Generation Y Staff at Angthong
Hospital

ปรัชพร กลีบประทุม¹, พิษญา พึ่งเป็นสุข², ธนิกุล ศรีอุทิศ³, ดวงธิดา หาคำ⁴

บทคัดย่อ

ปัญหาภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในบุคลากรโรงพยาบาลอ่างทอง มีอัตราสูงกว่าร้อยละ 60 โดยเฉพาะกลุ่ม Generation Y ที่มีพฤติกรรมชีวิตเร่งรีบและใช้เทคโนโลยีสูง กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเดิมมีการเข้าร่วมต่ำ จึงต้องการรูปแบบใหม่ที่เป็นระบบ ทันสมัย และนำไปใช้ได้จริง โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อพัฒนาแบบการลดน้ำหนัก โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการกำกับตนเอง ในบุคลากร เจเนอเรชันวาย โรงพยาบาลอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

การวิจัยและพัฒนานี้ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากร Gen Y ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2524-2543 (อายุ 28-44 ปี) ที่มีผลการวัดค่าดัชนีมวลกาย ตั้งแต่ 23.00 Kg/m² ขึ้นไป การวิจัยมี 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมการ ระยะดำเนินการพัฒนา รูปแบบ และระยะประเมินผลการนำกิจกรรมนวัตกรรมที่พัฒนา ช่วงเวลาวิจัยเดือน ตุลาคม 67 ถึงเดือน ตุลาคม 68 เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบติดตาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ การทดสอบไคสแควร์ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ Chi-square test และ Repeated Measures ANOVA.

ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบที่เกิดขึ้นคือ “TALENT Model” มี 7 กิจกรรม โดยมีคำสำคัญจากกิจกรรม ดังนี้ T=Training on Mentor ผ่านกิจกรรม Mentor Session A=Application Smart health การติดตามผ่าน Application L=Learning Emotional ผ่านกิจกรรม “ปรุงรสความสุขด้วยรู้สึก” E=Exercise ผ่านกิจกรรม “ปรุงร่างสร้างพลัง” N=Nutrition ผ่านกิจกรรม “ปรุงรู้ให้กลมกล่อม ปรุงสกินเนอร์เซฟ” ชิม ดม ชม อ่าน เป็นการปรุงอาหารจริง และ T=Time & Team Work การติดตามผ่าน “Team Building” ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติตัวในการควบคุมน้ำหนัก ภายหลังการพัฒนาพบว่ากลุ่มทดลองมีความรู้ในระดับสูง ร้อยละ 90.25 พฤติกรรมการป้องกันภาวะน้ำหนักเกิน อยู่ในระดับสูงร้อยละ 85.63 ผลลัพธ์ทางกาย BMI ลดลงเฉลี่ยจาก 30.12 kg/m² เป็น 28.40 kg/m² ผลลัพธ์ทางคลินิก ค่าเฉลี่ย Cholesterol ลดลงจาก 231.94 mg/dL เป็น 187.91 mg/dL พบภาวะไขมันเกาะตับ ดีขึ้นจากเดิม ร้อยละ 68.1 มวลกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น ร้อยละ 54.3 เปอร์เซ็นต์ไขมันในร่างกายดีขึ้น ร้อยละ 72.3 ภาพรวมน้ำหนักลดลง 31.3 กิโลกรัม ผลลัพธ์ดีกว่าก่อนการพัฒนาและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) รูปแบบการลดน้ำหนักด้วย “TALENT Model” เป็นต้นแบบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่บุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขได้

คำสำคัญ: รูปแบบการลดน้ำหนัก, บุคลากรสาธารณสุข, เจเนอเรชันวาย

^{1,2,3,4} โรงพยาบาลอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เขตบริการสุขภาพที่ 4

การพัฒนาแบบการจัดการอุบัติเหตุทางถนนแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

Development of a Participatory Road Traffic Accident Management Model of the Network in Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham Province

รัตนาวรี ทำสูง¹

บทคัดย่อ

อุบัติเหตุทางถนนเป็นปัญหาสาธารณสุขที่ซับซ้อน การเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน เป็นสาเหตุหลัก 10 อันดับแรกของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (YLLs) ของประชาชนในอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย โดยมีอัตราผู้เสียชีวิตสูงถึง 36.53 ต่อแสนประชากรในปี 2565 สาเหตุหลักเกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ขับขี่ จุดเสี่ยงทางกายภาพ และข้อจำกัดในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา พัฒนารูปแบบ และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการอุบัติเหตุทางถนนแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและบริบทพื้นที่ 2) พัฒนารูปแบบ Phayak 5E3P model โดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือ 5 ชิ้น ของศูนย์วิจัยความปลอดภัยทางถนน ผ่านการจัดเวทีระดมสมองภาคีเครือข่าย 3) ทดลองใช้รูปแบบในพื้นที่จริงด้วยวงจร PAOR 4) ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างคือภาคีเครือข่ายระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และข้อมูลสถิติอุบัติเหตุ 3 ฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติทดสอบแบบจับคู่

ผลการศึกษาพบว่า พบว่า 1) สถานการณ์อุบัติเหตุในพื้นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยอัตราเสียชีวิตจากอุบัติเหตุในปี 2565 สูงเป็น 2.5 เท่าจากปี 2563 บริบทและปัญหาของการขับเคลื่อนมาตรการความปลอดภัยทางถนน พบว่าที่ผ่านมายังขาดการบูรณาการแผนงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทีมงานบางส่วนมองว่าไม่ใช่ภาระงาน ขาดความเชื่อมั่นในการขับเคลื่อนงาน (2) ได้รูปแบบ “Phayak 5E3P model” โดยการมีส่วนร่วมของสหสาขาวิชาชีพและเครือข่ายในชุมชน (3) นำรูปแบบที่ได้ไปลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ สังเกตการณ์เก็บข้อมูลตลอดบทเรียนโดยทำซ้ำ 3 วงรอบ (4) ประสิทธิภาพของรูปแบบส่งผลให้อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลงเหลือ 8.32 ต่อแสนประชากรในปี 2569 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.6$) และผลการประเมินความรู้ด้านการวิเคราะห์สาเหตุอุบัติเหตุของคณะทำงานพบว่า คะแนนเฉลี่ยภายหลังการดำเนินงาน (45.65) สูงกว่าก่อนการดำเนินงาน (24.63) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ควรกำหนดให้กลไกนี้เป็นนโยบายสาธารณะระดับอำเภอและขยายผลสู่พื้นที่อื่นต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการอุบัติเหตุทางถนน, เครื่องมือ 5 ชิ้น, ความปลอดภัยทางถนน

¹สำนักงานสาธารณสุขอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

การพัฒนาเว็บไซต์ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพร (E-Herb) อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
Development of a Website for Promoting Herbal Medicine Usage (E-Herb) in Pathum Ratchawongsa
District, Amnat Charoen Province

วลัยพร กันหารักษ์¹, จิตติรัฐ เดิกศิริ², วิไลลักษณ์ วยะยลุน³

บทคัดย่อ

การใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลปทุมราชวงศาระหว่างปี 2565-2567 ยังอยู่ในระดับต่ำ และยังขาดการใช้สื่อดิจิทัลเชิงรุก การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานวัตกรรม E-Herb และประเมินประโยชน์ ความพึงพอใจต่อการใช้งานของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ตามวงจร PAOR พัฒนาเว็บไซต์ผ่าน webstriple.com เชื่อมต่อระบบเว็บไซต์ HosXP และ Line OA กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ให้บริการ 54 คน และผู้รับบริการ 400 คน ดำเนินการระหว่างมกราคม – พฤษภาคม 2568 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย: พบการเข้าใช้งานนวัตกรรมรวม 4,918 ครั้ง ผลการทดสอบประสิทธิภาพพบว่า ด้านการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพร: ผู้รับบริการมีความรอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูลการใช้ยาสมุนไพรในระดับสูง ($\bar{X} = 4.26$, SD. = 0.53) ส่วนผู้ให้บริการ ส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพยาสมุนไพรในระดับปานกลาง (ร้อยละ 77.77) ด้านความพึงพอใจและประโยชน์ ผู้ให้บริการพึงพอใจสูงสุดในด้านนวัตกรรมที่ตรงตามความต้องการใช้งาน (4.68 ± 0.58) และเห็นประโยชน์ในฐานะนวัตกรรมใหม่ ส่วนผู้รับบริการพึงพอใจด้านความทันสมัย ($\bar{X} = 4.41$, SD. = 0.59) และเห็นประโยชน์ในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ($\bar{X} = 4.43$, SD. = 0.58)

โดยภาพรวมส่งผลให้มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรเพิ่มขึ้นคิดเป็นรายรับสุทธิ 712,156.47 บาท นวัตกรรม E-Herb เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพร ทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัยได้ในอนาคต

คำสำคัญ: E-Herb, ความรอบรู้, ความเชื่อมั่น, ยาสมุนไพร

^{1,2,3} โรงพยาบาลปทุมราชวงศา

รูปแบบการพัฒนาคลินิกแพทย์แผนไทยคุณภาพเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการและความพึงพอใจ ของผู้รับบริการ จังหวัดอุบลราชธานี

A Model for Developing Quality Thai Traditional Medicine Clinics to Enhance Service Accessibility
and User Satisfaction in Ubon Ratchathani Province

ณัฐหทัย สิงห์คง¹, กำแพง สมสุข²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคลินิกแพทย์แผนไทยคุณภาพเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ จังหวัดอุบลราชธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัญหาการจัดการบริการ พัฒนารูปแบบคลินิกแพทย์แผนไทยคุณภาพ ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ และศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในหน่วยบริการสาธารณสุข เนื่องจากคลินิกแพทย์แผนไทยยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากร ระบบบริการ การบริหารจัดการยาสมุนไพร ระบบสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพและการเข้าถึงบริการของประชาชน

การวิจัยและพัฒนา ดำเนินการ 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหา โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ระยะที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ระยะที่ 3 นำรูปแบบไปทดลองใช้ในหน่วยบริการสาธารณสุขที่ศึกษา เป็นระยะเวลา 3 เดือน และระยะที่ 4 ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ โดยเก็บข้อมูลจากผู้รับบริการคลินิกแพทย์แผนไทย จำนวน 400 คน ซึ่งคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ เครื่องมือประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินรูปแบบ แบบสอบถามความพึงพอใจตามแนวคิดคุณภาพการบริการ และแบบบันทึกข้อมูลการเข้าถึงบริการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบจับคู่

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบคลินิกแพทย์แผนไทยคุณภาพประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 2) การพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม 3) การพัฒนาระบบบริการ 4) การบริหารจัดการเวชภัณฑ์และยาสมุนไพร และ 5) การพัฒนาระบบสารสนเทศและการบริหารจัดการ โดยพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด “UP QUALITY TTM CLINIC MODEL” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพบริการและเพิ่มการเข้าถึงบริการของประชาชน ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39) ภายหลังจากนำรูปแบบไปใช้พบว่า จำนวนผู้รับบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.11 ระยะเวลารอคอยลดลงร้อยละ 47.22 และอัตราการใช้บริการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 58.40 เป็นร้อยละ 81.60 ผู้รับบริการมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) สรุปได้ว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถเพิ่มการเข้าถึงบริการ ลดระยะเวลารอคอย และเพิ่มความพึงพอใจของผู้รับบริการ จึงควรนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละหน่วยบริการสาธารณสุข

คำสำคัญ: คลินิกแพทย์แผนไทยคุณภาพ, การเข้าถึงบริการ, ความพึงพอใจของผู้รับบริการ, UP QUALITY TTM CLINIC MODEL

^{1,2} สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการและแรงจูงใจในการพัฒนางานวิจัยบุคลากรสาธารณสุข

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร

Factors Associated with Needs and Motivation for Research Development among Public Health
Personnel at Sakon Nakhon Provincial Public Health Office

จิรวุฒิ กุจะพันธ์¹

บทคัดย่อ

ปัญหาการทำวิจัยบุคลากรสาธารณสุข การวิจัยเป็นงานที่ยาก ทำให้ไม่เห็นความจำเป็นของการทำวิจัยในงานประจำ การขาดแรงจูงใจ และการยอมรับผลงานวิจัยในระดับองค์กรยังเป็นสาเหตุที่ทำให้การทำวิจัยไม่ถูกผลักดันอย่างจริงจังจึงมีความสนใจเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการและแรงจูงใจในการพัฒนางานวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร

การศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสาธารณสุขโรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร จำนวน 2,408 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 343 คน โดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ความต้องการ และแรงจูงใจในการพัฒนางานวิจัยในรูปแบบ Google Forms ตรวจสอบความเที่ยงตรง และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ย และสถิติไคสแคว์

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เพศหญิง ร้อยละ 78.13 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 79.30 ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ร้อยละ 69.39 มีประสบการณ์ทำวิจัยจำนวน 1-2 เรื่อง ร้อยละ 49.85 มีวิจัยด้านพยาบาล และการสาธารณสุข ร้อยละ 46.65 ระดับความต้องการและแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา ลักษณะงานการให้บริการ จำนวน 1-2 เรื่องวิจัยที่ผ่านมา และผลงานวิชาการวิจัยด้านการพยาบาลและสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับความต้องการและแรงจูงใจในการพัฒนางานวิจัยบุคลากรสาธารณสุขสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ควรปรับเวลาการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรในการจัดการทำงานวิจัยในงานประจำ ควรมีกิจกรรม กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขผลิตงานวิจัยการจัดการความรู้ในทุกตำแหน่งงาน และสหวิชาชีพอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ความต้องการ, แรงจูงใจ, บุคลากรสาธารณสุข

¹ กลุ่มงานพัฒนาคุณภาพและรูปแบบบริการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร

**ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน
สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม**
Factors Affecting the Efficiency of Personnel Work Health Agencies
under the Samutsongkhram Provincial Public Health Office

สุมาลี โตเปี้ยว¹

บทคัดย่อ

บุคลากรสาธารณสุขเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งในระบบการให้บริการสุขภาพ การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต้องอาศัยความพร้อม ความสามารถ และแรงจูงใจของบุคลากร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ระดับแรงจูงใจ และระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม

การศึกษาวิจัยเชิงพรรณานี้ ประชากรคือบุคลากรที่ปฏิบัติงานจริงในหน่วยงานสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงครามจำนวน 1,210 คน และใช้สูตรคำนวณของทาร์ ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง 301 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มโดยการแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่าระดับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแรงจูงใจและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ผลการเปรียบเทียบพบว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ($r = 0.767, 95\% \text{ CI } [0.716, 0.810]$ และ $r = 0.798, 95\% \text{ CI } [0.753, 0.836]$ ตามลำดับ, $p\text{-value} < .01$)

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, แรงจูงใจในการทำงาน, บุคลากรสาธารณสุข

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม

